

ج

جلال الدوله، میرزا احمدخان

پسر موتمن لشکر. میرزا احمدخان که «لشکر نویس باشی» ولایت خراسان است قبلاً ملقب به «موتمن لشکر» بود.

جلال الملک، میرزا علی رضاخان

پسر میرزا حسن خان رفیع الدوله. میرزا علی رضاخان در سال ۱۸۹۹ ملقب به «جلال الملک» گردید.

جلال التولیه، حاجی سید حسین

پسر سید سعید عرب مقیم بغداد. حاجی سید حسین بایکی از شاهزاده خانمهای قاجار ازدواج کرده است. وی سالی یکهزار و سیصد تومان نقد و یکصد و پنجاه خروار گندم و یکصد خروار گاه از محل موقوفات امام رضا دریافت می کند. جلال

التولیه که شصت سال سن دارد با دوپسرش، معتاد به تسریک والکل هستند و هر سه آنان با انگلیسیها و روسها روابط حسنه‌ای دارند.

جلال الدوله، سلطان حسین میرزا

متولد در ۱۸۷۰. پسر ارشد ظل السلطان و همدم السلطنه (همدم الملوك) دختر میرزاتقی خان امیر کبیر. جلال الدوله با دختر آقامیرزایوسف مستوفی الممالک ازدواج کرده است. وی از سال ۱۸۸۱ تا ۱۸۸۷ حاکم فارس بود و مدت کوتاهی هم به حکومت لرستان منصوب شد. جلال الدوله از ۱۸۹۵ تا ۱۸۹۷ حکومت یزد را به عهده داشت. وی در تمام سال ۱۹۰۷ در تهران بود و هیچ گونه همکاری و ارتباطی با مشروطه خواهان نداشت. جلال الدوله به زبان فرانسه صحبت می‌کند. مادر جلال الدوله و مادر ولیعهد خواهر یکدیگر هستند. وی از سال ۱۹۰۰ تا ۱۹۰۴ بار دیگر به حکومت یزد منصوب گردید و در سال ۱۹۰۵ به ریاست قورخانه منصوب شد. در اول اکتبر ۱۹۰۷ در رأس گروهی از رجال مملکتی در مجلس ملی حضور یافت و نسبت به مشروطه سوگند وفاداری یاد کرد.

جلال الدوله، سلطان حسین میرزا

متولد در ۱۸۵۲. پسر ناصرالدین شاه. سلطان حسین میرزا در کودکی، یعنی در سال ۱۸۶۱ به حکومت اصفهان منصوب شد. در زمان حکومت وی در اصفهان که تا سال ۱۸۶۵ ادامه یافت میرزا محمد قوام الدوله پیشکار او بود. جلال الدوله سپس به حکومت خراسان منصوب گردید و در سال ۱۸۶۹ دارفانی را بدرود گفت.

جلال السلطان، اسدالله میرزا

پسر مرحوم محمدتقی میرزا رکن الدوله و برادر ناتنی ناصرالدین شاه. اسدالله میرزا در سال ۱۸۹۶ به نمایندگی از طرف محمدتقی میرزا رکن الدوله حکومت

بام وصفی آباد و همچنین رسیدگی به امور مربوط به سبزوار ، خبوشان ، طبس ، اسفراین ، نردین و ترشیز را به عهده گرفت . اسدالله میرزا در سال ۱۸۹۷ ملقب به «جلال السلطان» گردید.

جلال الملک، امیر قاسم خان

پسر جعفرقلی خان معین السلطان فرزند عیسیان اعتمادالدوله. جعفرقلی خان برادر مهدی قلی خان مجدالدوله از جمله پیشخدا ناصرالدین شاه بود که در سال ۱۸۷۳ در معیت شاه به اروپا رفت. جعفرقلی خان که دایی ناتنی مسعود میرزا ظل السلطان است با کوب السلطنه ازدواج کرد و از وی صاحب دو پسر به نامهای امیر قاسم خان و محمد ناصر خان شد.

جلیل الدوله، امیر خان

پسر حاج سلطان عبدالمحمد میرزا سیف الدوله و برادرزاده سلطان عبدالمجید میرزا عین الدوله. امیرخان جلیل الدوله در ماه مه ۱۹۰۴ به حکومت قره داغ منصوب شد.

جلیل الملک، میرزا نصرالله خان

پسر میرزا آقاخان. میرزا نصرالله خان در سال ۱۹۰۱ جهت تحصیل به بیروت رفت و در سال ۱۹۰۵ به تهران بازگشت. وی در حال حاضر در مدرسه فلاحت مشغول کار است.

جمال الدین میرزا

متولد در ۱۸۴۳. پسر کیخسرو میرزا سپهسالار (متوفی به سال ۱۸۵۷) و نوه حسین علی میرزا فرمانفرما (پسر پنجم فتحعلی شاه) - متوفی به سال ۱۸۳۵. مادر

جمال‌الدین میرزا دختر حسن علی میرزا شجاع‌السلطنه (متوفی به سال ۱۸۵۵) است. جمال‌الدین میرزا در سال ۱۸۶۹ حکومت کازرون و در سال ۱۸۷۷ حکومت لار را به عهده داشت.

جهانسوزشاه، حسین‌قلی‌خان

متولد در حدود ۱۸۳۰. پسر فتح‌علی‌شاه از قمرنسابیگم دختر حسین‌قلی‌خان افشار. جهانسوز میرزا هرگز دارای شغل مهم دولتی نبود و تنها چندبار به حکومت مناطق کوچک و غیرمهم منصوب شد. وی از سال ۱۸۹۵ تا پیش از مرگش در سال ۱۹۰۰ حاکم شاهرود بود.

خ

خازن‌الملک

متولد در حدود ۱۸۷۵. پسر مرحوم حاجی رحیم‌خان خازن‌الملک و داماد نیرالدوله. خازن‌الملک در غیاب نیرالدوله نیابت حکومت نیشابور را به عهده دارد.

خازن‌الممالک

متولد در حدود ۱۸۸۰. پسر غلام‌حسین خان خازن‌الممالک (متوفی به سال ۱۹۰۳) غلام‌حسین خان خازن‌الممالک خزانهدار و تحویلدار ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه بود. خازن‌الممالک کنونی که از پدرش ثروت کلانی به ارث برده است به کار صراف‌ی و بانکداری اشتغال دارد.

خبیرالدوله، میرزا احمدخان

رئیس تلگراف خراسان. میرزا احمدخان در ماه مه ۱۹۰۵ به درخواست

سفارت روس به تهران احضار شد. خبیرالدوله متولد شیراز و پسر مرحوم مستوفی فارس است.

خبیرالملک، حبیب‌الله خان

پدر ابوالقاسم خان نصیرخاگان. وی به‌علت شرکت در توطئه سال ۱۹۰۱ دستگیر و زندانی گردید. خبیرالملک پس از سکنه مغزی زمین گیر شده و اینک در تهران اقامت دارد.

د

دبیرالدوله، میرزامحمدتقی

پسر میرزامصطفی لشکر نویس. میرزامحمدتقی در سال ۱۸۸۱ پس از مرگ پدرش منصب وی را به ارث برد و در سال ۱۸۹۲ به عنوان وزیر به عضویت «دارالشورای کبرای دولتی» پذیرفته شد. میرزامحمدتقی در سال ۱۸۹۵ ملقب به «دبیرالدوله» گردید و پیش از مرگ، پسرش میرزامصطفی را جانشین خود نمود.

دبیرالسلطان، میرزااعلی اکبرخان

پسر میرزا محمدعلی خان وکیل الدوله. منشی خاصه و مأمور خفیة اعلی حضرت مظفرالدین شاه تا فوریه ۱۹۰۴ که به علت ضدیت امین الدوله با او و پدرش از کار برکنار گردید. دبیرالسلطان در سال ۱۹۰۰ و ۱۹۰۲ در معیت شاه به اروپا رفت.

دبیر السلطنه، فضل الله خان

پسر میرزا علی اصغر مستوفی و برادر میرزا محمد رفیع نظام العلماء تبریزی. فضل الله خان در سال ۱۸۸۵ ملقب به «دبیر السلطنه» گردید و در سال ۱۸۹۲ به سمت رئیس خلوت مظفر الدین میرزا ولیعهد منصوب شد. وی در زمان سلطنت مظفر الدین شاه عنوان «وزیر خلوت» داشت.

دبیر الملک، میرزا محمد حسین خان

متولد در ۱۸۷۰. پسر مرحوم نصرالله خان دبیر الملک و نوه حاجی محمد حسین خان پسر بدرخان جبهه دارباشی فارس که در سال ۱۸۵۶ یعنی زمانی که «جبهه دار باشی تهران» بود درگذشت. نصرالله خان دبیر الملک در سال ۱۸۳۶ به دنیا آمد و در سال ۱۸۵۶ سمت جبهه دارباشی را از پدرش به ارث برد. وی در سال ۱۸۶۲ به خدمت وزارت امور خارجه در آمد و در سال ۱۸۶۸ به مقام دبیر اول ارتقاء یافت. مرحوم دبیر الملک در سال ۱۸۹۱ به سمت «وزیر رسائل خاصه» و در سال ۱۸۹۹ به وزارت داخله منصوب شد. وی در سال ۱۹۰۰ درگذشت و پسرش در زمان صدارت میرزا علی اصغر خان امین السلطان به شکل صوری وارث مقام پدرش شد، در حالی که امین السلطان خود عهده دار وزارت داخله بود و میرزا محمد حسین خان دبیر الملک به عنوان منشی خصوصی وی انجام وظیفه می کرد. دبیر الملک در سال ۱۸۹۶ و ۱۹۰۳ پس از کناره گیری امین السلطان از خدمت، معزول گردید. وی تا ۱۹۰۴ که امین الدوله عازم سفر اروپا شد وزیر رسائل او بود و سپس به حکومت اراک منصوب گردید.

دبیر الممالک، میرزا اسماعیل خان

متولد در ۱۸۷۳. پسر مرحوم میرزا علی نقی خان حکیم الممالک والی. دبیر الممالک در سال ۱۸۹۷ وارد خدمت وزارت امور خارجه شد و اندکی بعد به سمت دبیر سفارت ایران در برلین منصوب گردید. او به زبان فرانسه تکلم می کند و در

حال حاضر کنسول ایران در باکو است.

دبیر همایون، میرزا محمدعلی خان

منشی خصوصی میرزا احمدخان علاءالدوله هنگامی که وی در سال ۱۹۰۲ حاکم کرمانشاه بود. میرزا محمدعلی خان سپس در سال ۱۹۰۳ همراه علاءالدوله به شیراز رفت و از سال ۱۹۰۳ تا ۱۹۰۴ نیز در بوشهر در خدمت علاءالدوله بود. خواهر میرزا محمدعلی خان همسر علاءالدوله است. دبیر همایون در سال ۱۹۰۴ همراه میرزا احمدخان علاءالدوله به تهران آمد.

دریابییگی، میرزا احمدخان

فارغ التحصیل مدرسه دارالفنون تهران. دریابییگی در سال ۱۸۸۷ به منظور تحویل گرفتن کشتی پرسپولیس که مجهز به سه توپ ساخت کارخانه کروپ و چهل تفنگ مازر بود به بوشهر اعزام شد. وی سپس فرماندهی پرسپولیس را به عهده گرفت. دریابییگی ضمن تصدی حکومت بوشهر، سالها گمرک بنادر خلیج فارس را در اجاره داشت. وی که با دخالت بلژیکیها در اداره امور گمرکات جنوب مخالف بود، در سال ۱۸۰۱ از سمت خویش برکنار گردید. دریابییگی پس از ورود به تهران توسط میرزا علی اصغر خان امین السلطان جریمه نقدی شد و به زندان افتاد. به دنبال سقوط امین السلطان در سال ۱۹۰۳ بخت به او رو کرد و در سال ۱۹۰۴ مجدداً به حکومت بوشهر و بنادر خلیج فارس - از بندر جاسک تا بندر دیلم - منصوب شد. دریابییگی صاحب عنوان «امیر تومان» است.

رستم آبادی، حاجی آخوند

متولد در حدود ۱۸۳۵. حاجی آخوند در میان علمای نجف و ایران از احترام بسیار زیادی برخوردار است. وی پس از سالها اقامت در عراق به ایران بازگشت و اینک در «مسجد خان» به منبر می‌رود. حاجی آخوند در رستم آباد شمیران ملک و آبادی دارد. وی مورد احترام مرحوم ناصرالدین شاه بود.

رضاقلی خان

برادر حاجی امام‌قلی خان بختیاری. پس از مرگ ایلخانی که می‌گویند وی در آن دست داشته است، به سمت ایل بیگی منصوب شد. رضاقلی خان از ۱۸۸۸ تا ۱۸۹۰ ایلخان و مدت کوتاهی هم حاکم چهارمحال بود. وی اندکی پس از مرگ ناصرالدین شاه اجازه یافت تا به میان طایفه خود بازگردد.

رفعت الدوله، نصرالله میرزا

پسر مرحوم محمد تقی میرزا رکن الدوله و برادر علی نقی میرزا رکن الدوله فعلی. نصرالله میرزا رفعت الدوله در سال ۱۸۹۷ به نیابت از طرف پدرش حکومت تربت حیدریه را به عهده داشت.

رفعت السلطنه، میرزا عبدالرزاق خان

منشی مهدی خان وزیر همایون و وزیر «مخزن تدارکات عسکریه». میرزا - عبدالرزاق خان در سال ۱۸۹۹ ملقب به «رفعت السلطنه» گردید.

رفعت الملک، رضا خان

پسر قاسم خان میر پنجه. رضا خان که «پیشخدمت حضور» مظفرالدین شاه است در سال ۱۹۰۰ ملقب به «رفعت الملک» گردید.

رکن التولیه، حاجی میرزا عبدالحسین

سر کشیک آستان قدس رضوی. حاجی میرزا عبدالحسین مرد نادرست و فاسدی است. سه سال پیش مردم مشهد خانه رکن التولیه را غارت کردند و انبار شراب وی را نابود ساختند.

رکن الدوله، علی نقی میرزا

پسر ارشد مرحوم محمد تقی میرزا رکن الدوله. علی نقی میرزا پیش از مرگ پدرش در سال ۱۹۰۱ ملقب به «عین الملک» بود. علی نقی میرزا در ماه مه ۱۹۰۳ به حکومت خراسان منصوب گردید و در مارس ۱۹۰۴ به تهران فراخوانده شد. وی در ماه مه ۱۹۰۴ جهت تصدی حکومت کرمان تهران را ترک گفت. نام تنها پسر علی نقی میرزا رکن الدوله، محمد علی میرزا حشمت السلطان است.

علی نقی میرزا در سال ۱۹۰۷ باردیگر به حکومت خراسان منصوب شد. نمودار صفحه هشتاد و دو نشان دهنده نسبت خاندان رکن الدوله با دربار ایران است.

رکن السلطنه، محمدرضا میرزا

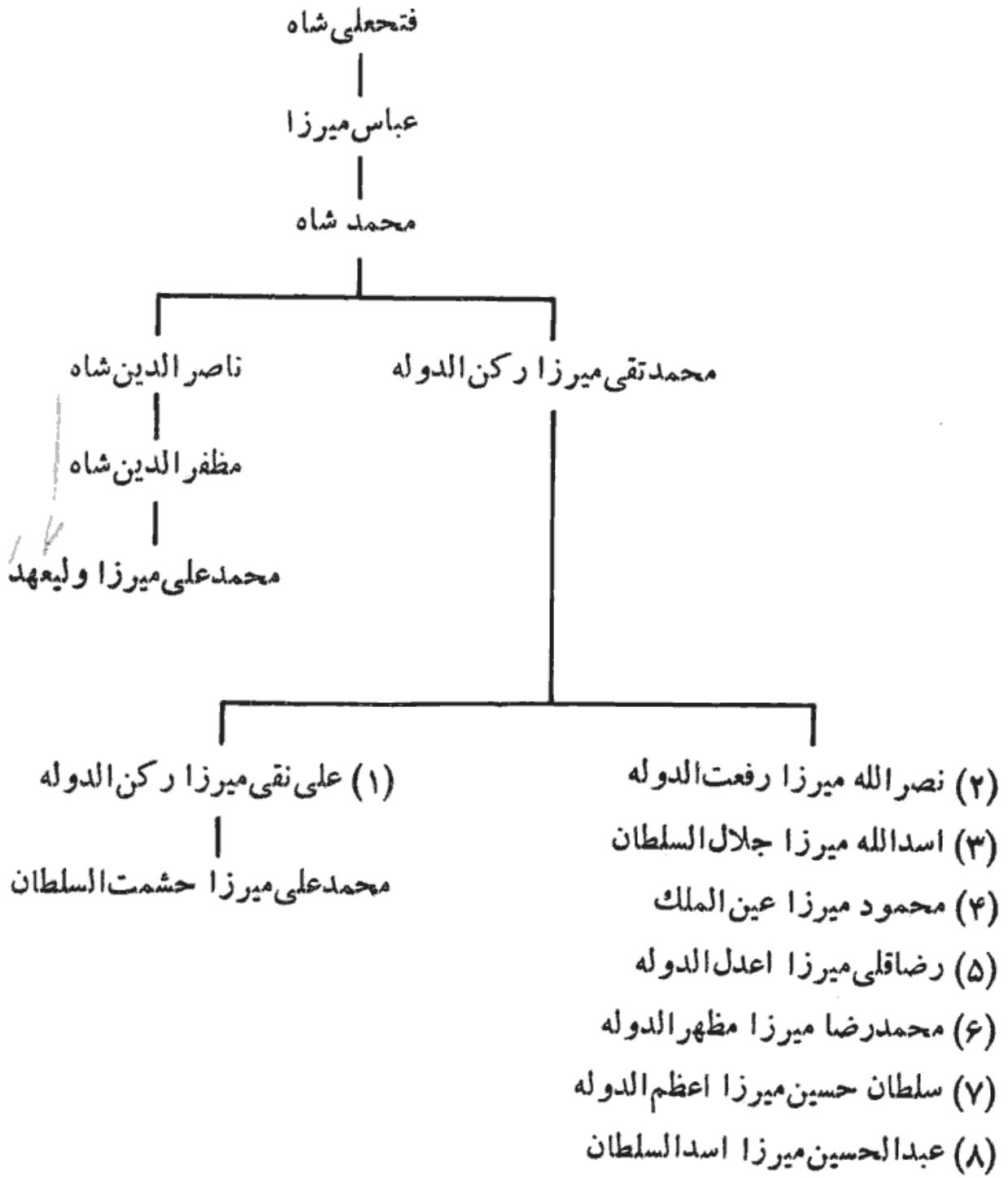
متولد در چهاردهم فوریه ۱۸۸۳. پسر ناصرالدین شاه. بدر السلطنه مادر محمد رضا میرزا دختر مرحوم رضاقلی میرزا پسر فتحعلی شاه است. وی در سال ۱۹۰۳ به حکومت کاشان منصوب گردید و یک سال بعد (۱۹۰۴) به تهران فراخوانده شد. محمدرضا میرزا در کودکی به هنگام بازی با عزیز السلطان به علت بی احتیاطی شخص اخیر یک چشم خود را از دست داد. وی در ژوئن ۱۹۰۴ به قصد اقامت دائمی عازم اروپا شد، ولی سلطان عثمانی پس از پذیرائی رسمی او را ترغیب به بازگشت به ایران کرد. محمدرضا میرزا رکن السلطنه در سال ۱۹۰۵ با قدس السلطنه بیوه احتشام الملک ازدواج کرده است.

رکن الملک، میرزا سلیمان خان

متولد در حدود ۱۸۳۹. پسر محمد کاظم خلیف بیگی شیرازی. میرزا سلیمان خان پس از بازگشت از مأموریت بحرین وارد دستگاه ظل السلطان شد و به هنگام اقامت ظل السلطان در تهران و یا زمانی که وی به قصد شکار مدتی از شهر خارج می شد، نیابت حکومت اصفهان را به دست می گرفت.

ریحان الله، آقاسید

متولد در حدود ۱۸۲۵. پسر مرحوم سید جعفر کشفی (متوفی به سال ۱۸۵۲) آقاسید ریحان الله که مجتهد است رهبری یک گروه ضد یهودی را در همدان به عهده دارد و در سال ۱۸۹۶ طرفداران او به آزار و اذیت یهودیان پرداختند. حرکت ضد یهودی سال ۱۸۹۷ مردم تهران نیز با رهنمودهای آقا سید ریحان الله انجام گرفت. وی اینک در جنب مسجد سپهسالار زندگی می کند. ریحان الله ملای فقیری است

و

شش دختر

که در میان طبقات پسا ئین اجتماع طرفداران زیادی دارد. سیدیحیی برادر آقا سید ریحان الله در سال ۱۸۵۱ در بروجرد به قتل رسید.

رفیع الدوله، میرزا حسن خان

پسر مرحوم میرزا مصطفی. میرزا حسن خان که «مستشار لشکر» است در سال ۱۸۹۷ ملقب به «رفیع الدوله» گردید. میرزا علی رضا خان جلاء الملک پسر میرزا - حسن خان رفیع الدوله است.

رفیع السلطنه، عبدالله خان

پسر محمد حسین خان رئیس پیشین «اصطبل توپخانه های ممالک ایران». عبدالله خان در سال ۱۸۹۷ ملقب به «رفیع السلطنه» گردید.

رئیس التجار، حاجی محمد علی

متولد در حدود ۱۸۵۰. حاجی محمد علی در بهبهان تولد یافته و مدت بیست سال است که در محمره اقامت دارد. وی که از نزدیکان و در واقع دست راست شیخ مزعل خان محسوب می شد در توطئه قتل او مشارکت داشت. حاجی محمد علی در حال حاضر کلیه امور مربوط به ایران را در قلمرو حکومتی شیخ خزعل به عهده دارد. وی که بسیار ثروتمند است با مردم، به ویژه اروپاییان، سلوک خوبی دارد، لیکن به شدت از اعراب متنفر و نسبت به آنان بی اعتماد است.

رئیس التجار نمایندگی معین التجار را به عهده دارد و تا کنون به اکثر نقاط هندوستان مسافرت کرده است. وی در سال ۱۹۰۲ به منظور حل و فصل مسئله تأسیس اداره گمرک در محمره زیر نظر بلژیکیها به تهران آمد. پسر رئیس التجار یعنی مشیر التجار (متولد در حدود ۱۸۸۳) در سال ۱۹۰۳ از طریق هندوستان به مکه رفت. حاجی محمد علی ضمناً عهده دار صدور تذکره در محمره است. وی از محل سرمایه گذاری در

شرکت انگلیسی حمل و نقل کارون سالانه چهارهزار قران در آمد دارد.

رئیس‌الکتاب، میرزا عبدالوهاب

پسر مرحوم میرزا محمدحسین رئیس‌الکتاب . میرزا عبدالوهاب در سال

۱۸۹۹ یعنی مدتی پس از مرگ پدرش ملقب به «رئیس‌الکتاب» گردید.

ز

زعفرانلو، طایفه

طایفه کرد زعفرانلو کسه حدود چهل هزار خانوار بر آورد می شونسد، دراصل به وسیله شاه عباس صفوی در سال ۱۶۰۰ میلادی از صفحات غربی ایران به خراسان منتقل گردیدند. محمدناصر خان شجاع الدوله ششمین رئیس این طایفه بود که در سال ۱۹۰۲ درگذشت و پسرش عبدالرضا خان شجاع الدوله جانشین وی شد. حدود ششصد خانوار از طایفه زعفرانلو در بخش چناران اقامت دارند. طایفه زعفرانلو در زمان ریاست ممش خان از قدرت و اعتبار بسیار زیادی برخوردار بود، لیکن پس از تصرف قلعه امیرآباد توسط عباس میرزا ولیعهد (۱۸۳۲) و شکست رضاقلی خان ایلیخانلی، به مرور از اهمیت طایفه زعفرانلو کاسته شد.

س

ساعداالدوله، حبیب‌الله‌خان تنکابنی

متولد در حدود ۱۸۲۵. پسر ولی‌خان تنکابنی و پدر محمد ولی‌خان نصر - السلطنه - سپهدار. حبیب‌الله‌خان تنکابنی در اوان جوانی وارد نظام شد و به علت خدمات پدرش از طرف محمدشاه به حکومت کجور، کلارستان و تنکابن منصوب شد. وی در سال ۱۸۶۹ ملقب به «ساعداالدوله» گردید و از سال ۱۸۸۱ تا سال ۱۸۸۶ حاکم استرآباد بود. حبیب‌الله‌خان ساعداالدوله از سال ۱۸۹۲ تا زمان مرگش در ماه مه ۱۹۰۷ حاکم عراق بود.

ساعداالسلطنه - نگاه کنید به: سردار اکرم

ساعداالملک، عبدالرحیم‌خان

پسر مرحوم آقامیرزا محمد مستوفی و برادر میرزا علی‌اصغر لشکر‌نویس. عبدالرحیم‌خان در سال ۱۸۹۲ پیشکار و وزیر مظفرالدین‌میرزا ولیعهد بود و سپس در زمان سلطنت مظفرالدین‌شاه به سمت وزیر وظایف و اوقاف منصوب شد.

ساعدا الملك، میرزا احمدخان

تنها پسر میرزا تقی خان امیر کبیر صدراعظم ناصرالدین شاه.

سالار ارفع

پسر نظام العلماء تبریزی.

سالار افخم

لقب فتح الله خان رشتی تا سال ۱۹۰۵. لقب فعلی وی «سردار منصور» است.

سالاراکرم، میرزا صالح خان

پسر میرزا علی نقی و برادر میرزا اسحق خان معزالدوله و میرزا ابراهیم خان شرفالدوله. میرزا صالح خان پیش از کسب لقب سالاراکرم در سال ۱۹۰۰ ملقب به «معمد دیوان» بود. وی در سال ۱۹۰۶ به حکومت گیلان منصوب شد و در حال حاضر حاکم تهران است.

سالارالدوله، ابوالفتح میرزا

متولد اول نوامبر ۱۸۸۱. پسر سوم شاه فعلی، یعنی مظفرالدین شاه. ابوالفتح میرزا سالارالدوله در سال ۱۸۹۷ با پیشکاری زین العابدین خان حسام الملك حکومت کرمانشاه منصوب شد. وی در سال ۱۸۸۹ حاکم زنجان و در سال ۱۹۰۴ حاکم عربستان بود و در سال ۱۹۰۴ به تهران بازگشت.

سالارالدوله با دختر یکی از روسای محلی لرستان ازدواج کرده است. وی در سال ۱۹۰۵ به حکومت کردستان منصوب گردید. سالارالدوله که روح سرکشی دارد با ولیعهد محمدعلی میرزا و برادر دیگرش ملک منصور میرزا شعاع السلطنه، سرناسازی دارد.

تکمله

پس از علنی شدن ضدیت سالارالدوله با محمدعلی شاه و شعاع السلطنه، وی در ژوئن ۱۹۰۷ اقدام به جمع آوری نیرو از میان افراد بومی لرستان کرد و در هشتم ژوئن بین نیروهای طرفین در خارج از شهر نهاوند جنگ گرفت. سالارالدوله پس از تحمل شکست در هجدهم ژوئن به کنسولگری انگلیس در کرمانشاه پناهنده شد، ولی مقامات انگلیسی پس از گرفتن قول حفظ جان سالارالدوله را تسلیم افراد ایرانی کردند. مقامات ایرانی نیز در پانزدهم ژوئیه ۱۹۰۷ سالارالدوله را به تهران منتقل و زندانی کردند.

سالار السلطان، حبیب الله خان

متولد در ۱۸۶۹. پسر ارشد محمد رضا خان قوام الملک. کلانتر و بیگلربیگی فارس.

سالار السلطان، سلیمان خان

پسر علی رضا خان عضد الملک

سالار السلطنه، نصرت الدین

متولد در دوم ماه مه ۱۸۸۲. پسر ناصر الدین شاه و زینت السلطنه دختر حسن خان سالار. نصرت الدین سالار السلطنه از سال ۱۹۰۳ تا ۱۹۰۵ حاکم همدان بود. وی در حال حاضر در اروپا زندگی می کند.

سالار الملک، عبدالحسین خان

متولد در ۱۸۷۵. پسر حسن علی خان گروسی امیر نظام که چند سال پیش، یعنی در ژانویه ۱۹۰۰ هنگامی که حاکم کرمان بود درگذشت. عبدالحسین خان در ایران

زیر نظر مسیولامپیر^{۲۸} تحصیل کرده و موفق به کسب معلومات زیادی در زبان و فرهنگ فرانسه شده است. وی که فاقد سمت رسمی و دولتی است در املاک خود در گروس بین قزوین و همدان اقامت دارد.

سالارامجد، عنایت‌الله‌خان

قره سوران باشی . رئیس مستحفظین در یکی از جاده‌های حومه تهران . عنایت‌الله‌خان سالارامجد داماد آصف‌الدوله است.

سالارامجد، مصطفی‌قلی‌خان

پسر محمد صدیق‌خان امیر توپخانه که زمانی حاکم اردبیل بود.

سالارمعظم، رضاقلی‌خان

متولد در ۱۸۶۷ . پسر حیدرقلی‌خان برهان‌الدوله و برادرزاده حسینقلی‌خان نظام‌السلطنه مافی . رضاقلی‌خان سالارمعظم قبلاً صاحب‌القابلی چون مجیرالسلطنه، سردارمکرم و نظام‌السلطنه بود.

پس از انتصاب حسینقلی‌خان به حکومت عربستان، به کوشش وی رضاقلی‌خان به سمت رئیس عدلیه تعیین گردید. وی در سال ۱۹۰۲ به حکومت بوشهر و بنادر خلیج منصوب شد و تا سال ۱۹۰۴ در این مقام بود. در دسامبر ۱۹۰۳ به هنگام بازدید اردکروزن، نایب‌السلطنه هندوستان، از خلیج فارس رضاقلی‌خان به نمایندگی از طرف دولت ایران در بندرعباس از وی استقبال کرد. سالارمعظم در سال ۱۹۰۴ به حکومت لرستان و در سال ۱۹۰۵ به حکومت عربستان منصوب شد. وی در سال ۱۹۰۷ مدت کوتاهی حاکم کرمان بود.

سالار مؤید، میرزا محسن خان

پسر محمود خان علاءالملک. میرزا محسن خان قبلا داماد شیخ محسن خان مشیرالدوله بود.

سپهدار، محمد ولی خان تنکابنی

متولد در ۱۸۴۷. پسر حبیب‌الله خان ونوه ولی خان تنکابنی. محمد ولی خان در سال ۱۸۸۸ ملقب به «نصر السلطنه» گردید. وی که مدتها حاکم تنکابن بود در سال ۱۸۹۱ به حکومت استرآباد منصوب گردید و در سال ۱۸۹۲ به تهران آمد و در مقام «وزیر عیار و مسکو کات» مشغول کار شد.

محمد ولی خان نصر السلطنه از نوامبر ۱۸۹۶ تا ۱۸۹۷ وزیر گمرک بود و در سال ۱۸۹۹ به حکومت گیلان منصوب شد و تا سال ۱۹۰۳ که به تهران عزیمت کرد در این مقام بود. وی در اوایل سال ۱۹۰۴ از طرف محمد علی میرزا ولیعهد حکومت خلخال، اردبیل و مشکین شهر را به دست گرفت و بالاخره در سال ۱۹۰۵ به سمت وزیر تلگراف منصوب گردید و ملقب به سپهدار شد. سپهدار به عنوان امیر تومان ریاست رژیمان چهل و پنج مستقر در تنکابن را به عهده دارد و فرماندهی رژیمان مذکور را به دست علی قلی خان منتصر السلطنه سپرده است. نام دو پسر دیگر محمد ولی خان سپهدار مرتضی قلی خان و علی اصغر خان است. سپهدار بالغ بر سیصد هزار تومان ثروت دارد.

سحر السلطان، میرزا کاظم آقا

پسر امام جمعه تبریز. میرزا کاظم آقا در زمان ولیعهدی مظفرالدین شاه بایکی از دختران وی در تبریز ازدواج کرد. سحر السلطان در سال ۱۹۰۴ به امامت مسجد سپهسالار و در سال ۱۹۰۵ به سمت متولی باشی آستان قدس منصوب شد. یک دهم در آمد حاصل از موقوفات آستانه به میرزا کاظم آقا تعلق دارد، بنابراین در آمد ماهانه

وی بالغ بر دوهزار تومان است. سحر السلطان که از هوش و استعداد زیادی برخوردار نیست با روسها و انگلیسیها روابط دوستانه‌ای دارد. وی سی و پنج ساله به نظر می‌رسد.

سید السلطنه، محمدعلی خان

متولد در ۱۸۷۴. پسر حاج احمدخان سرتیپ. محمدعلی خان که تا سال ۱۸۹۹ به‌عنوان کارمند وزارت امور خارجه مسئولیت صدور تذکره در بوشهر را به‌عهده داشت در سال ۱۹۰۲ به‌سمت کارگزار بوشهر منصوب شد. وی در سال ۱۹۰۳ از مقام خویش استعفا داد و در مقام نماینده دولت روس در بندر لنگه مشغول خدمت گردید.

سراج السلطان، شاهزاده عبدالرضا میرزا

پسر اوگتای قاآن میرزا فرزند حسن علی میرزا پسر ششم فتحعلی شاه. اختر السلطنه خواهر اوگتای قاآن میرزا همسر ناصرالدین شاه بود. شاهزاده عبدالرضا میرزا حدود سی سال سن دارد و مسئول کتابخانه آستانه است.

سراج‌الملک، میرزا رضا قلی خان ایروانی

پسر عباس خان ایروانی. میرزا قلی خان در زمانی که ظل السلطان پسر ارشد ناصرالدین شاه بر بخش اعظم ایران حکومت می‌کرد، سمت پیشکاری او را در تهران به‌عهده داشت. وی سالی چهار هزار تومان مواجب دارد. ابراهیم خلیل خان منتصرالدوله پسر سراج‌الملک است.

سراج‌الممالک، ابوالقاسم خان

متولد در حدود ۱۸۵۵. ابوالقاسم خان «ناظم خلوت» محمدعلی میرزا ولیعهد

است. سراج الممالک مدت سه سال در قسطنطنیه بوده و به زبان فرانسه صحبت می‌کند. وی در سال ۱۹۰۵ همراه ولیعهد که جهت تصدی نیابت سلطنت به هنگام مسافرت مظفرالدین شاه به اروپا، به مرکز فراخوانده شده بود، به تهران آمد.

سردار ارفع، شیخ خزعل خان

متولد در ۱۸۶۴. پسر حاج جابر خان نصرت‌الملک. شیخ خزعل خان صاحب القابلی چون معز السلطنه، نصرت‌الملک، سردار اقدس و امیر نسویان است. وی در سال ۱۸۹۸ به عنوان حاکم محمره جانشین برادرش شیخ مزعل خان معز السلطنه شد. طایفه عرب بنی کعب که شیخ خزعل خان ریاست موروثی آن را به عهده دارد در بخشی از قلمرو ایران، واقع در رأس خلیج فارس، اقامت گزیده است. خزعل خان در باز نگاه داشتن رودخانه کارون به روی کشتی‌های بخار انگلیسی و همچنین کشتی‌های بخار شرکت هند و انگلیس به دولت بریتانیا کمک می‌کند، از این روی کشتی‌های مذکور به هنگام عبور از محل اقامت وی به شیخ ادای احترام می‌کنند.

سردار اسعد، حاج علی خان بختیاری

پسر حسین قلی خان بختیاری و برادر مرحوم اسفندیار خان سردار اسعد و حاج علی خان که در سال ۱۸۸۲ به دستور ظل السلطان به زندان افکنده شد، در حال حاضر در تهران موقعیت خوبی دارد. وی پس از مرگ اسفندیار خان در سال ۱۹۰۳ ملقب به «سردار اسعد» شد. حاج علی خان بختیاری در زمان سلطنت ناصرالدین شاه ریاست «سواران و غلامان رکابی» را به عهده داشت. وی به هنگام مسافرت خانم و آقای بلانت^{۲۹} به عربستان آنان را همراهی کرد.

سردار اعظم، قهرمان میرزا

متولد در حدود ۱۸۷۰. پسر مرحوم علی قلی خان صارم الدوله، فرزند خان بابا خان سردار (متوفی به سال ۱۸۸۸) و افتخار الدوله خواهر ظل السلطان. قهرمان میرزا در سال ۱۸۸۸ لقب پدرش را به ارث برد و در سال ۱۸۹۵ نیز خود ملقب به «سردار اعظم» گردید. وی که فرماندهی نیروهای مسلح اصفهان را به عهده دارد، برخلاف پدرش که فرمانده لایقی بود، فاقد هر گونه اطلاعات نظامی است. کار اصلی سردار اعظم، با آن هیکل گنده، جمع آوری پول و ثروت به طرق مختلف است. وی به عنوان نماینده ظل السلطان به منظور شرکت در مراسم پنجاهمین سال سلطنت ناصرالدین شاه مرحوم به تهران آمد. سردار اعظم چند ماهی در تهران ماند و سپس به اصفهان بازگشت.

سردار افخم، میرزا محمد علی خان - آقا بالاخان

متولد در حدود ۱۸۶۲. پسر یکی از کارمندان وزارت امور خارجه. آقا بالاخان پس از ترک مدرسه نظام تهران به سرعت ترقی کرد و بزودی به وزارت قسورخانه منصوب شد. در زمانی که کامران میرزا نایب السلطنه عهده دار وزارت جنگ بود (۱۸۸۴ - ۱۸۹۶) سردار افخم به اصطلاح دست راست وی محسوب می شد. سردار افخم از ۱۹۰۳ تا ۱۹۰۴ وزیر پلیس بود و سپس به حکومت استرآباد منصوب شد و فرماندهی چهارهزار نفر از نیروهای نظامی را به دست گرفت. وی به زبانهای فرانسه و انگلیسی صحبت می کند. خانه سردار افخم واقع در مقابل امیریه هر ساله در ماههای محرم یا صفر محل برگزاری تعزیه است و از اروپائیان نیز جهت تماشای مراسم دعوت به عمل می آید.

سردار اکرم، عبدالله خان

پسر مصطفی قلی خان اعتماد السلطنه از خوانین طایفه قراقرز لوی همدان.

عبدالله خان در جوانی وارد نظام شد و در فارس به خدمت پرداخت. وی سپس به فرماندهی نیروهای مستقر در مرزهای خراسان تعیین گردید و مدتی بعد بجای پدرش به فرماندهی واحدهای مستقر در فارس منصوب شد. عبدالله خان سردار اکرم همراه حسین قلی خان نظام السلطنه به عربستان رفت و در سال ۱۸۹۷ به حکومت آن خطه منصوب گردید. وی در سال ۱۹۰۳ رئیس قورخانه بود و سپس به اروپا رفت و دو سال سفرش به طول انجامید. سردار اکرم در اواخر سال ۱۹۰۴ در مقام وزیر و پیشکار همراه ملک منصور میرزا شعاع السلطنه عازم فارس شد.

عبدالله خان سردار اکرم سابقاً ملقب به «ساعدا السلطنه» بود. حسین قلی خان ساعدا السلطنه (اجلال الدوله پیشین) پسر عبدالله خان در انگلستان تحصیل کرده است. محتاج علی خان اجلال الممالک پسر دیگر عبدالله خان سردار اکرم است.

سردار گل

لقب میرزا باقر خان امیر نظام.

سردار مکرم، میرزا کریم خان ارجمندی

وی قبلاً صاحب القابلی چون صمصام السلطنه، سردار فیروز، منتظم الدوله و امیر تومان بود. سردار مکرم در زمان سلطنت ناصرالدین شاه رئیس قورخانه بود و ضمناً حکومت فیروز کوه را نیز به عهده داشت.

سردار منصور، فتح الله خان اکبر

پسر حاجی خان امشای و برادرزاده اکبرخان رشتی (بیگلربیگی). پس از مرگ اکبرخان بیگلربیگی، تمام ثروت و همچنین لقب و منصب آن مرحوم به فتح الله خان اکبر رسید. سردار منصور از سال ۱۸۸۹ تا ۱۸۹۲ مدیر گمرکات گیلان و مازندران بود. وی در ماه مه ۱۸۹۹ همراه مرحوم محسن خان مشیرالدوله به اروپا

رفت. سردار منصور در فوریه ۱۹۰۳ مهماندار لرد دان و هیئت همراه او بود. وی در مارس ۱۹۰۴ در رابطه با تغییرات زمان عین الدوله به تهران آمد و مدتی در خانه حاجب الدوله تحت نظر بود و تنها پس از پرداخت مبلغ کلانی به دولت آزادی خویش را به دست آورد. فتح الله خان اکبر که قبلاً صاحب القابسی چون بیگلربیگی، سالار افخم و سالار اعظم بود، در سال ۱۹۰۲ که مظفرالدین شاه از طریق وشت در راه سفر دوم خویش به اروپا بود، با تقدیم هدیه‌ای به شاه موفق به کسب لقب «سردار منصور» شد. فتح الله خان اکبر کمی زبان فرانسه می‌داند. وی از طرفداران جنبش ملی است.

سردار مؤید، فتح الله خان مراغه‌ای

متولد در حدود ۱۸۵۰. پسر سرتیپ اسکندر خان و برادرزن حاجب الدوله. فتح الله خان از سال ۱۸۸۳ ریاست رژیم سوم مراغه را به عهده داشت و در زمان سلطنت مظفرالدین شاه رئیس قراولان کاخ سلطنتی بود. وی در سال ۱۸۹۳ ملقب به «ظفر الدوله» و در سال ۱۹۰۴ ملقب به «سردار مؤید» شد. در سازمان جدید ارتش (۱۹۰۵) فرماندهی حدود هفت هزار نفر از افراد مستقر در آذربایجان به دست فتح الله خان سردار مؤید سپرده شده است.

سرور السلطنه، سرور میرزا

پسر تیمور میرزا حسام الدوله فرزند حسین علی میرزا فرمانفرما پسر فتح علی شاه. تیمور میرزا حسام الدوله (متولد در حدود ۱۸۱۰) در سال ۱۸۳۵ به اتفاق چهار برادر دیگرش یعنی رضاقلی میرزا نایب‌الایاله، نجف‌قلی میرزا والی، شاهرخ میرزا و اسکندر میرزا به بغداد گریخت و مدتی بعد با رضاقلی میرزا نایب‌الایاله و نجف‌قلی میرزا والی به انگلستان رفت. آنسان پس از شش ماه اقامت در انگلستان به عراق بازگشتند و در سال ۱۸۶۳ به ایران مراجعت کردند. سرور السلطنه در سال ۱۹۰۲

فرماندهی نیروهای نظامی مستقر در مازندران را به عهده داشت. تیمور میرزا از نوشابه خانم دختر حسن علی میرزا شجاع السلطنه صاحب شش فرزند شد که عبارتند از مسرور میرزا، مغرور میرزا، مشکور میرزا، فغفور میرزا، مستوره خانم و مخموره خانم. نام پسر رضاقلی میرزا نایب‌الایاله، عالم‌شاه (پدر محمد کاظم میرزا) و نام پسر مسرور میرزا، منوچهر میرزا است.

سعدالدوله، میرزا جواد خان

متولد در ۱۸۴۰. پسر حاج میرزا جبار سرکنسول سابق ایران در بغداد. میرزا جوادخان در سال ۱۸۶۱ به استخدام تلگرافخانه درآمد و در سال ۱۸۶۷ به اتفاق برادر کهنترش میرزا عباس خان جهت تحصیل فن تلگراف و زبان روسی به تفلیس اعزام گردید. وی در سال ۱۸۷۱ به سمت رئیس تلگرافخانه تبریز منصوب شد و سرپرستی مدرسه دولتی تبریز نیز به او محول گردید. میرزا جوادخان مدتی بعد با دختر مخبرالدوله ازدواج کرد، ولی بعداً وی را طلاق گفت. در زمان اقتدار میرزا حسین خان سپهسالار به عضویت وزارت امور خارجه درآمد و در رأس هیئتی در نمایشگاه سال ۱۸۷۸ پاریس شرکت کرد.

سعدالدوله در سال ۱۸۹۲ به عنوان وزیر مختار ایران در بروکسل تعیین و تا سال ۱۹۰۲ یعنی زمانی که به تهران فراخوانده شد در آن مقام بود. وی در ژانویه ۱۹۰۵ به وزارت تجارت منصوب گردید. سعدالدوله در سال ۱۸۹۸ به دستور امین الدوله مأموریت یافت تا نسبت به اصلاح امور گمرکات اقدام نماید، در نتیجه در فوریه سال مذکور اقدام به استخدام سه نفر از مأموران بلژیکی نمود. روزنامه تایمز در شماره دوم فوریه ۱۸۹۸ درباره این افراد نوشت:

«رئیس گروه که سمت «مدیر» خواهد داشت، مسیونوز است که در حال حاضر

رئیس گمرکات و اخذ مالیات استان برابان^{۳۰} می باشد. نفردوم مسیو تونیس^{۳۱} بازرس گمرکات بندر آنتورپ^{۳۲} است و نفر سوم مسیو پریم می باشد که بازرس بندر مذکور است.»

در سال ۱۹۰۵ سعدالدوله بزرگترین دشمن مسیو نوز محسوب می شد. سعدالدوله به زبانهای فرانسه و روسی صحبت می کند. وی خانه بزرگی دارد که نزدیک خانه شهری مخبرالدوله است.

تکمله:

سعدالدوله در ۱۹۰۷ از موقعیت و اعتبار زیادی برخوردار بود. وی که تمامه مه ۱۹۰۷ نماینده مجلس شورای ملی بود علناً رهبری مخالفت با بلژیکیهارا به عهده داشت و در نهایت منجر به برکناری مسیو نوز در دهم فوریه گردید. سعدالدوله سپس به مخالفت با صنایع الدوله رئیس مجلس برخاست و به منظور مقابله با جنبش ملی به دار و دسته شاه پیوست. دو روز پیش از ترور امین السلطان چندتن از مجتهدین عالی مقام سعدالدوله را متهم به خیانت کردند و می گفتند حتی اگر سعدالدوله در ترور امین السلطان مشارکت نداشته، مسلماً از زمان اجرای توطئه مطلع بوده است. سعدالدوله در سیزدهم سپتامبر ۱۹۰۷ به وزارت امور خارجه منصوب شد، ولی به علت اعتصاب و عدم همکاری کارکنان وزارت امور خارجه با وی، پانزده روز بعد، از مقام خویش استعفا داد. سعدالدوله که به علت مخالفت با مجلس و طرفداران آن نگران جان خود بود در بیست و چهارم دسامبر ۱۹۰۷ به سفارت هلند پناهنده شد.

سعدالسلطنه، محمد باقرخان

پسر آقا اسماعیل. محمد باقرخان در سال ۱۸۸۹ به حکومت قزوین منصوب

30- Brabant

31- Monsieur Theunis

32- Antwerp

شد و بهرغم چند بار عزل و نصب تا اواخر سال ۱۸۹۶ حکومت آن ناحیه را به دست داشت. وی از سال ۱۸۹۷ تا پایان سال مذکور حاکم گیلان بود. محمدباقر خان سعدالسلطنه در حال حاضر حاکم زنجان است (۱۹۰۷). میرزا عباس خان، منشی باشی دستگاه محمدباقر خان، در سال ۱۸۹۷ ملقب به «سعدالسلطان» گردید.

سعدالملک، محمدحسن خان

پسر شریف خان قزوینی و برادر کهنتر حسین قلی خان نظام السلطنه. محمدحسن خان در سال ۱۸۸۷ ملقب به «سعدالملک» گردید. وی در سال ۱۸۸۹ مدیر گمرکات فارس و بنادر خلیج فارس بود. محمدحسن خان سعدالملک در ماه آوریل ۱۹۰۰ دار فانی را بدرود گفت. میرزامهدی خان پسر محمدحسن خان سعدالملک، وارث ثروت کلان و لقب آن مرحوم بود.

سعدالممالک، شیخ مرتضی

مباشر ابوالفضل میرزا عضدالسلطان، پسر مظفرالدین شاه.

سلطان الحکماء، حاج میرزا ابوالقاسم

متولد در حدود ۱۸۳۰. پسر میرزا جعفر. میرزا ابوالقاسم در سال ۱۸۶۳ پزشک وزارت امور خارجه بود و در سال ۱۸۷۸ در مدرسه دارالفنون تهران تدریس می کرد. سلطان الحکماء در سال ۱۹۰۴ به علت ابتلا به بیماری وبا درگذشت.

سناالدوله، میرزا حسین خان

نایب وزارت امور خارجه که در سال ۱۸۹۷ به سمت «آژان دیپلوماتیک» تعیین و مأمور صوفیه پایتخت بلغارستان گردید.

سهام السلطنه، میرزا حسین خان

پسر میرزا طاهر بصیر الملک. میرزا حسین خان در سال ۱۸۹۹ ملقب به «سهام السلطنه» گردید.

سهام الملک، مهدی قلی میرزا

پسر محمدولی میرزا فرزند فتحعلی شاه. مهدی قلی میرزا در سال ۱۸۷۳ مسئولیت سرپرستی چاپارخانه‌ها را به عهده داشت و در سال ۱۸۸۵ به ریاست قشون ایالت خراسان منصوب شد. وی در سال ۱۸۹۳ به عنوان بیگلربیگی به شیراز رفت و در سال ۱۹۰۲ به سمت متولی باشی آستان قدس منصوب گردید. مهدی قلی میرزا سهام السلطنه در اواسط سال ۱۹۰۴ درگذشت.

سهام نظام، میرزا باقر خان

پسر میرزا عباس خان مهندس بساشی. میرزا باقر خان که سر تیپ توپخانه است در سال ۱۸۹۹ ملقب به «سهام نظام» گردید.

سیاح، حاج میرزا محمدعلی

متولد در حدود ۱۸۴۵. پسر ملا محمد رضا محلاتی. وی که جهانگرد بزرگی است تاکنون چندین بار به مکه رفته و به بسیاری از کشورهای قاره اروپا و آسیا و همچنین آمریکا سفر کرده است. حاج میرزا محمدعلی به زبانهای فرانسه و روسی صحبت می کند و تاحدودی به زبان انگلیسی و سایر السنه اروپائی آشنائی دارد. وی در سال ۱۸۹۰ به اتهام بابی بودن و پیروی از سید جمال الدین دستگیر شد و حدود دو سال در زندان قزوین بسربرد. در این زندان او با میرزا رضا که شش سال بعد، یعنی در اول ماه ۱۸۹۶ اقدام به ترور ناصرالدین شاه کرد هم بند بود. حاج سیاح در سال ۱۹۰۱ با گروه انقلابی و آزادی خواه ارتباط نزدیک داشت. پس از تبعید میرزا

محمدعلی خان قوام الدوله و حبیب‌الله خان موقر السلطنه و میرزا مهدی خان وزیر همایون و دیگران که منجر به ازهم پاشیده شدن گروه مذکور گردید، حاج سیاح تحت حمایت امین السلطان قرار گرفت. میرزا جعفر خان برادر حاج میرزا محمدعلی سیاح مدیر و مدرس مدرسه بزرگ اسلامی مسکو است. حاج سیاح به مدت دو سال در سنت پترزبورغ در خدمت وزارت امور خارجه روسیه بوده است.

سیف الدوله، سلطان عبدالمحمد میرزا

متولد در حدود ۱۸۵۲. پسر ارشد سلطان احمد میرزا عضد الدوله مچول میرزا و برادر سلطان عبدالمجید میرزا عین الدوله. سلطان عبدالمحمد میرزا در سال ۱۸۷۲ به سمت نیابت آستان قدس امام رضا منصوب شد. وی در سال ۱۸۸۰ به مقام ژنرال آجودان ناصرالدین شاه تعیین گردید. سمتهای بعدی سیف الدوله عبارت بود از بیگلر بیگی تبریز (۱۸۸۳) حاکم ملایر و نهاوند و توپسرکان (۱۸۸۷) حاکم قزوین (۱۹۰۱) و همچنین استرآباد (۱۹۰۳).

سیف السلطان، اکبر خان قاجار

برادر مادری مهدی قلی خان مجد الدوله پیشخدمت خاصه و میرآخور ناصرالدین شاه. اکبر خان سیف السلطان نایب خوانسالار دربار در زمان ناصرالدین شاه بود. وی در سالهای ۱۹۰۰، ۱۹۰۲ و ۱۹۰۵ همراه اعلیحضرت به اروپا رفت.

سیف السلطنه، یارمحمد خان

پسر ارشد وزیر نظام. یارمحمد خان میر پنجه - سیف السلطنه فرمانده فوج ساوه است.

سیف‌الملک، نگاه کنید به: امیرخان سردار

سیف‌الممالک، پرویزخان

برادر جوادخان بهاء‌نظام. پرویزخان ریاست‌گارد محافظ ولیعهد را در تبریز

به‌عهده دارد. وی در سال ۱۹۰۳ به اروپا رفت.

www.adabestanekave.com

ش

شاپشال - نگاه کنید به: اديب السلطان

شاطر باشی - نگاه کنید به: بشير الملك

شبل الدوله

شوهر فاطمه خانم قدرت السلطنه دختر ناصرالدين شاه از قمر تاج خانم.

شبل السلطنه، حسين خان

پسر عيسى خان والى و برادر ناتنى مهدى قلى خان مجدالدوله.

شجاع الدوله، محمد ناصر خان

متولد در ۱۸۶۴. پسر امير حسين خان شجاع الدوله حاکم پيشين قوچان و

ايلخانى طايفه کرد زعفرانلو. محمد ناصر خان پس از مرگ پدرش در سال ۱۸۹۳

جانشین وی شد و ملقب به «شجاع الدوله» گردید. ناصرالدین شاه در اواخر سال ۱۸۹۴ محمدناصرخان را از حکومت قوچان برکنار و پسرعموی وی یعنی خان بابا خان مظفر السلطنه پسر سام خان را به حکومت قوچان منصوب کرد، لیکن در اواسط سال ۱۸۹۵ حکومت قوچان بار دیگر به دست محمدناصرخان سپرده شد. شجاع الدوله در سال ۱۹۰۲ دارفانی را بدرود گفت و پسرش عبدالرضاخان شجاع الدوله جانشین وی گردید. عبدالرضاخان معتاد به تریاک است.

شجاع السلطنه، حسین خان

پسر محمدباقرخان شجاع السلطنه (سرداراکرم - امیرنظام) و خواهرزاده امین الدوله. حسین خان شجاع السلطنه که فرماندهی شش رژیمن به نام «افواج خاصه» را به عهده داشت تاج السلطنه دختر ناصرالدین شاه را به زنی گرفته است. وی در سال ۱۹۰۳ همراه پدرش که وزیر آذربایجان بود به آن ناحیه رفت و پس از برکنار شدن محمدباقرخان به تهران بازگشت. حسین خان شجاع السلطنه در تابستان ۱۹۰۵ به روسیه گریخت.

شجاع الملک، اسماعیل خان

متولد در ۱۸۴۷. رئیس طایفه هزاره خراسان که در سال ۱۸۹۶ به حکومت باخزر منصوب شد. اسماعیل خان در سال ۱۸۹۴ موفق به کسب لقب «شجاع الملک» گردید. وی در مشهد زندگی می کند و برادرش محمدرضاخان سرتیپ نیابت حکومت باخزر را به عهده دارد. شجاع الملک دارای یک پسر به نام ابوالفیاض خان است.

شریف الاطباء

یکی از اطبای مقیم تهران.

شریف‌الدوله، میرزا زین‌العابدین خان غفاری

متولد در ۱۸۴۳. پسر میرزا ابراهیم و برادر مهتر میرزا نظام‌الممالک، میرزا جلال و شهبازخان مصدق‌الدوله. میرزا زین‌العابدین خان غفاری در سال ۱۸۵۸ همراه با چهل و یک محصل دیگر، جهت تحصیل در رشته‌های مختلف، به فرانسه اعزام گردید. وی در سال ۱۸۷۹ به‌عنوان مستشار اداره پلیس و رئیس «مجلس تحقیقات» به استخدام اداره پلیس درآمد. شریف‌الدوله از سال ۱۸۸۶ تا ۱۸۹۰ رئیس اداره محاکمات وزارت امور خارجه بود و سپس در مقام کارگزار خراسان عازم آن ولایت گردید. وی در سال ۱۹۰۲ بار دیگر به ریاست اداره محاکمات وزارت امور خارجه منصوب شد، ولی متأسفانه نتوانست در مورد مسایلی که در سال ۱۹۰۵ توسط کنسول بریتانیا طرح گردید موجبات رضایت دولت انگلیس را فراهم آورد، از این روی صلاحیت قضائی وی از طرف ما مورد تأیید قرار نگرفت.

شریف‌السادات، اکبرشاه

یکی از روضه خوانان مشهور تهران.

شریف‌السلطنه، میرزا باقرخان

پسر رضا معین‌السلطنه. میرزا باقرخان شریف‌السلطنه مستوفی وزارت مالیه است.

شعاع‌الدوله، حاجی سلیمان میرزا

متولد در ۱۸۴۷. پسر فریدون میرزا فرمانفرما (۱۸۱۰ - ۱۸۵۵) پسر پنجم عباس میرزا ولیعهد. سلیمان میرزا شعاع‌الدوله که تاکنون حکومت چند ناحیه را در فارس به عهده داشته داماد سلطان مراد میرزا حسام‌السلطنه است. وی کمی زبان فرانسه می‌داند. لقب «شعاع‌الدوله» پیش از آن که در سال ۱۸۸۳ به سلیمان میرزا

اعطاء شود متعلق به لطف‌الله میرزا پسر دیگر عباس میرزا ولیعهد بود.

شعاع السلطان، محمدعلی میرزا

پسر مرحوم بهمن میرزا. محمدعلی میرزا در سال ۱۸۹۷ ملقب به «شعاع السلطان» گردید.

شعاع السلطنه، ملک منصور میرزا

متولد در سی ام مارس ۱۸۸۰. پسر شاه فعلی یعنی مظفرالدین شاه. شعاع – السلطنه در سال ۱۸۹۷ به حکومت گیلان منصوب گردید و در نوامبر سال مذکور به تهران فراخوانده شد. وی از سپتامبر ۱۸۹۸ تا ماه مه ۱۸۹۹ در اروپا اقامت داشت. شعاع السلطنه در سال ۱۹۰۰ یعنی هنگامی که شاه به اروپا رفته بود در تهران بود. در سال ۱۹۰۱ به سمت والی فارس منصوب شد، ولی به علت تحریکاتی که از طرف محمدرضا خان قوام‌الملک و پسرانش بر علیه وی انجام گرفت در ماه مارس ۱۹۰۲ مخفیانه از شیراز به تهران گریخت. ملک منصور میرزا به هنگام دومین سفر مظفر – الدین شاه به اروپا در تهران بود. وی در ماه مه ۱۹۰۳ محرمانه تهران را به قصد اروپا ترک گفت، لیکن توسط موثق‌الدوله از قزوین به تهران بازگردانیده شد. شعاع السلطنه در آوریل ۱۹۰۴ مجدداً به سمت والی فارس منصوب شد، ولی این بار نیز بر اثر مخالفت قوام‌الدوله و طرفدارانش مجبور به ترک شیراز گردید.

ملک منصور میرزا شعاع السلطنه با برادران خود یعنی محمدعلی میرزا ولیعهد و ابو‌الفتح میرزا سالارالدوله میانه‌خوشی ندارد. شعاع السلطنه بایکی از خواهران وجیه‌الله میرزا امیرخان سردار ازدواج کرده است. وی به زبان فرانسه صحبت می‌کند و بسیار باهوش است.

شعاع الملك، محمد ابراهیم

وی در سال ۱۸۹۰ کالسکه‌چی باشی دربار بود.

شمس الحكماء، میرزا علی خان

متولد در حدود ۱۸۴۵. طبیب خاصه مظفرالدین شاه. میرزا علی خان شمس الحكماء چند سال پیش جهت سیاحت عازم کشورهای همجوار شد. وی علاوه بر طبابت شعر هم می‌سراید.

شمس الذاکرین، ملا محمد باقر

یکی از روضه خوانان مشهور تهران.

شمس الشعراء، عبدالحسین میرزا

شاعر دربار که سالی يك هزار تومان از حکومت مواجب می‌گیرد. لقب وی یعنی شمس الشعراء به معنی «خورشید شاعران» است. اسدالله میرزا شهاب الدوله پسر عبدالحسین میرزا شمس الشعراء است.

شمس الملك، سلطان محمد میرزا

تنها پسر سلطان عبدالمجید میرزا عین الدوله. سلطان محمد میرزا در سال ۱۸۹۶ ملقب به «شمس الملك» گردید و از سال مذکور تا سال ۱۹۰۶ «امیر آخور» مظفرالدین شاه بود. وی در سالهای ۱۹۰۲ و ۱۹۰۵ در معیت شاه به اروپا رفت. سلطان محمد میرزا شمس الملك در سال ۱۹۰۶ ملقب به «عضد الدوله» گردید.

شوکت الدوله، میر اسدالله خان

متولد در ۱۸۵۷. رئیس کنونی تقریباً سیصد خانوار تیموری که در سال ۱۸۵۷ از هرات به خراسان آمدند. شوکت الدوله پسر میر عطاالله خان و نوه نوروزخان و برادر امیر قلیچ خان است. وی لقب خود را در سال ۱۸۹۳ از مرحوم ناصرالدین شاه دریافت کرد.

پس از عزیمت نصرت‌الملک به تهران شوکت الدوله به سمت حاکم جم و زورآباد منصوب شد و تا سال ۱۸۹۷ که از سمت خویش معزول گردید در این مقام بود. میر اسدالله خان شوکت الدوله دارای دو پسر به نامهای ابوتراب خان (۱۹ ساله) و میرزا حسین خان (۹ ساله) است.

شوکت السلطنه، میر حسین خان

پسر دوم غلامرضا خان آصف الدوله و برادر محمد ناصر خان شهاب‌الملک.

شهاب‌السلطنه، غلامحسین خان بختیاری

صاحب منصب قشون. طبق برآورد بانک شاهنشاهی در سال ۱۸۹۶ وی از محل املاک خویش در بختیاری سالی سه هزار تومان درآمد دارد.

شهاب‌الملک - نگاه کنید به: آصف الدوله

شهاب‌الملک، محمد ناصر خان

پسر حاجی غلامرضا خان آصف الدوله.

شیخ الاسلام شیرازی، خاندان

شیخ محمدعلی نخستین فرد از این خاندان که صاحب لقب شیخ الاسلام

گردید در سال ۱۷۰۴ دار فانی را وداع گفت . جانشینان وی به ترتیب عبارت بودند از:

- شیخ احمد پسر شیخ محمدعلی متوفی به سال ۱۷۱۸.
- شیخ محمد پسر شیخ احمد متوفی به سال ۱۷۵۸.
- شیخ محمدباقر پسر شیخ محمد متوفی به سال ۱۷۸۳.
- شیخ محمدحسین پسر شیخ محمدباقر متوفی به سال ۱۸۱۰
- شیخ محمدامین پسر دیگر شیخ محمدباقر متوفی به سال ۱۸۳۲
- شیخ ابوالقاسم پسر شیخ محمدامین متوفی به سال ۱۸۶۹
- حاجی شیخ محمدحسین پسر شیخ ابوالقاسم متولد در ۱۸۳۵ یعنی شیخ الاسلام فعلی دارای پنج پسر است که همگی در قید حیاتند:

۱- شیخ محمدباقر متولد ۱۸۶۱، جانشین آینده حاجی شیخ محمدحسین شیخ الاسلام.

۲- شیخ محمدعلی

۳- شیخ ابوالقاسم

۴- شیخ عبدالحسین

۵- شیخ عبدالعلی

حاجی شیخ محمدحسین و پسران وی از احترام عمومی برخوردارند.

شیخ رئیس، ابوالحسن میرزا

متولد در حدود ۱۸۴۸. پسر محمدتقی میرزا حسام السلطنه و نوه فتحعلی شاه. شیخ رئیس پس از يك سال اقامت در شیراز رهسپار مشهد گردید و تا سال ۱۸۸۴ رئیس کتابخانه آستان قدس بود. شیخ رئیس خطیبی ماهر و شاعری زبردست است و با علوم دینی و ادبیات کشور خود آشنائی کامل دارد. وی تاکنون سه بار

به مکه رفته است. شیخ‌الرئیس که نسبت به مسایل سیاسی اروپا از خود علاقمندی نشان می‌دهد از طرف عده‌ای از مردم به بهائی بودن متهم می‌شود حال آن‌که گروهی دیگر او را يك «شیخی» می‌دانند. وی در سال ۱۹۰۳ در اصفهان می‌زیست.

www.adabestanekave.com

ص

صارم الدوله، شاهزاده سردار اعظم

پسر ارشد ابوالفتح خان و شاهزاده بانو عظمی (افتخار الدوله) خواهر تنی ظل السلطان. صارم الدوله که با شوکت السلطنه دختر ظل السلطان ازدواج کرده است مدتها مورد علاقه شدید دایمی خود بود.

صارم الدوله، علی قلی خان

پسر ارشد امامقلی میرزا عماد الدوله و از نوادگان فتحعلی شاه. صارم الدوله مدتی رئیس قشون کرمانشاه بود و در زمان حکومت عماد الدوله در کرمانشاه و لرستان اداره امور لرستان از طرف وی به علی قلی خان سپرده شد. صارم الدوله در اوایل دهه ۱۸۷۰ درگذشت.

صارم الملک، عزیزالله

فرمانده سواران شاهسون. صارم الملک از زمین داران کوچک محسوب

می شود.

صدرالسلطنه، حسین قلی خان نوری

متولد در حدود ۱۸۴۰. تنها پسر آقاخان نوری صدر اعظم که هنوز در قید حیات است. حسین قلی خان در سال ۱۸۸۶ به سمت سر کنسول ایران در هندوستان منصوب گردید و در ژوئن ۱۸۸۸ در مقام وزیر مختار ایران در واشنگتن عازم آمریکا شد. حسین قلی خان نوری در سال ۱۸۹۲ به سمت وزیر فواید عامه منصوب گردید. وی کمی انگلیسی می داند و به فرهنگ اروپائی علاقمند است. عمه صدرالسلطنه یعنی خواهر آقاخان نوری مادر مرحوم محمدخان مجدالملک است.

صدرالملک، میرزا مصطفی

سید مصطفی تا سال ۱۸۹۸ که میرزا جعفرخان وثوق الملک به سمت «مستوفی وزارت وظایف و اوقاف» منصوب شد عهده دار این مقام بود. میرزا مصطفی صدرالملک از وابستگان میرزا علی خان امین الدوله است.

صدق الدوله، منوچهر خان

وی تا سال ۱۸۹۹ که به حکومت ملایر و تویسرکان منصوب شد حاکم قزوین بود.

صدق السلطنه، لطف الله خان

لطف الله خان در سال ۱۸۹۷ رئیس «کالسکه خانة سلطنتی» بود و در سال ۱۸۹۹ به سمت «رئیس خزانة نظام» منصوب شد.

صدیق الدوله، میرزا رضاخان نوری

وی در سال ۱۸۶۲ پس از رضاقلی خان الله باشی (هدایت) به سمت معلم و

سرپرست مظفرالدین میرزا ولیعهد تعیین گردید و در سال ۱۸۸۰ به مقام وزارت و پیشکاری ولیعهد منصوب شد. میرزا رضاخان نوری در سال ۱۸۸۲ به عنوان «کارگزار و وزیر مالیه و داخله مملکت آذربایجان» به آن ولایت رفت و تا سال بعد که به «وزارت خالصجات» منصوب گردید در آن مقام بود. وی از ۱۸۹۸ تا ۱۹۰۱ تولیت آستان قدس را به عهده داشت. طبق برآورد بانک شاهنشاهی، صدیق الدوله از محل ثروت و دارائی خود که در حدود دویست هزار تومان برآورد می شود، سالی بیست هزار تومان در آمد دارد.

صدیق السلطنه، غلامحسین خان - موچول خان

متولد در حدود ۱۸۵۰. پسر آقا خان امین الصبحه که در زمان عباس میرزا ولیعهد و محمد شاه جزو «عمله خلوت» بود. طوطی خانم مادر غلامحسین خان یا موچول خان «دده» ناصرالدین شاه بوده است. موچول خان در مسافرت های ناصرالدین شاه به اروپا از جمله ملتزمین رکاب بود. وی در سال ۱۸۸۹ موفق به دریافت نشان سنت جورج از دولت انگلیس گردید. غلامحسین خان صدیق السلطنه در سال ۱۹۰۵ دار فانی را بدرود گفت.

صدیق الملک، میرزا احمدخان

پسر مرحوم میرزا محمدخان صدیق الملک (متوفی به سال ۱۸۹۹). میرزا احمد خان که قبلاً ملقب به «منتظم السلطنه» بود، پس از مرگ پدرش لقب وی را به ارث برد. مرحوم میرزا محمدخان صدیق الملک در سال ۱۸۵۱ وارد خدمت وزارت امور خارجه شد و مدتی در مقام معاونت ریاست ادارات و دفاتر وزارت خارجه را به عهده داشت و به «میرزا محمد رئیس» شهرت یافت. میرزا احمد خان پس از اتمام تحصیلات خود در پاریس به سمت کاردار ایران در قسطنطنیه منصوب شد و مدتی نیز نماینده سیاسی ایران در بلغارستان بود. وی در مارس ۱۹۰۵ به مقام وزیرمختار

ایران در هلند تعیین گردید. برادران میرزا احمد خان صدیق‌الملک یعنی میرزا حسن خان محتشم‌السلطنه و میرزا جعفر خان یمین‌الممالک هر دو عضو وزارت امور خارجه هستند. محتشم‌السلطنه پس از مرگ پدرش مدتی عهده‌دار معاونت وزارت امور خارجه بود. میرزا ابراهیم خان منتظم‌السلطنه پسر میرزا احمد خان صدیق‌الملک است.

صدیق حضرت، شیخ محمد خان

متولد در ۱۸۷۵. پسر محمد آقای سرتیپ و برادرزاده شیخ محسن خان مشیرالدوله که از ۱۸۹۶ تا ۱۸۹۹ عهده‌دار وزارت امور خارجه بود. شیخ محمد خان پیش از ورود به وزارت امور خارجه مدتی در بریگاد خدمت می‌کرد. وی در ژوئن ۱۹۰۴ به ریاست اداره امور مربوط به فرانسه در وزارت خارجه منصوب شد. شیخ محمد خان صدیق حضرت به زبان فرانسه تسلط کامل دارد.

صدیق حضور - نگاه کنید به: مقتدرالسلطنه

صدیق خلوت، میرزا ابراهیم خان

«غلام بچه باشی» و سپس «پیشخدمت خاصه» در دربار مرحوم ناصرالدین شاه.

صدیق لشکر، حاج میرزا سید باقر

عضو اداره پرداخت مواجب نیروهای مسلح. طبق برآورد بانک شاهنشاهی ارزش املاک و دارائی حاج میرزا سید باقر صدیق لشکر در سال ۱۸۹۳ حدود یکصد هزار تومان بوده است.

صمصام‌الدوله، علی رضاخان

از ملاکین آذربایجان که ضمناً فرماندهی واحدهای نظامی مستقر در آن ولایت

را به عهده دارد.

صمصام السلطنه، نجفقلی خان

متولد در ۱۸۵۱. پسر حسینقلی خان و برادر حاج علیقلی خان.

صنیع الدوله، مرتضیقلی خان

متولد در ۱۸۵۶. پسر علیقلی خان مخبرالدوله و برادر مخبر السلطنه (هدایت). مرتضیقلی خان در سال ۱۸۷۳ همراه پدرش و در معیت ناصرالدین شاه به اروپا رفت و از سال ۱۸۷۶ تا سال ۱۸۸۴ در برلین مشغول تحصیل شد. وی پس از بازگشت به ایران به کوشش پدرش در تلگرافخانه و وزارت معادن مشغول به کار گردید و در سال ۱۸۸۷ با احترام السلطنه دختر مظفرالدین شاه ازدواج کرد. مرتضیقلی خان در نوامبر ۱۸۹۶ به ریاست ضرابخانه و خزانه‌داری تعیین گردید و دو سال بعد یعنی در سال ۱۸۹۸ به وزارت قورخانه و پستخانه منصوب شد. وی در آوریل ۱۸۹۷ از ریاست خزانه‌داری و در اکتبر همین سال از ریاست ضرابخانه استعفا داد. صنیع الدوله به زبانهای آلمانی و فرانسوی صحبت می‌کند و کمی هم انگلیسی می‌داند. در سال ۱۹۰۴ موفق به کسب امتیاز ساختن راههای اتومبیل‌رو در ایران گردید. صنیع الدوله صاحب دهکده‌ای در مشهد مرغاب فارس است و علاوه بر آن در تهران و اطراف آن نیز املاک قابل ملاحظه‌ای دارد. همسر صنیع الدوله یعنی احترام السلطنه پس از آن که سیزده بچه برای او زائید در سال ۱۹۰۳ دارفانی را بدرود گفت.

تکمله:

صنیع الدوله از سپتامبر ۱۹۰۶ تا دهم سپتامبر ۱۹۰۷ ریاست مجلس شورای ملی را به عهده داشت. استعفای وی از ریاست مجلس به خاطر دریافت نامه تهدید آمیزی بود که پس از ترور امین السلطان دریافت کرد. صنیع الدوله در بیست و ششم اکتبر ۱۹۰۷ به وزارت علوم منصوب شد. وی به رغم هوش و ذکاوت و همچنین

تحصیل در اروپا، در خواب و خیال به سرمی برد و آدم منفی بافی است. صنایع الدوله به طرفداری از آلمان معروف شده و به اصطلاح «آلمانوفیل» است.

صنیع الممالک، حاج میرزا علی نقی

متولد در حدود ۱۸۴۲. پسر حاجی ابوطالب زرگر و پدر دکتر شیخ محمد خان احیاء الممالک. در اواخر دوران سلطنت ناصرالدین شاه و در طول سلطنت مظفرالدین شاه کلیه کارهای مربوط به عتیقه جات و زرگری دربار به دست صنایع الممالک (زرگرباشی) سپرده شده بود.

صنیع لشکر

وی در زمان سلطنت ناصرالدین شاه مدتی رئیس اداره فواید عامه و لشکر-نویس نیروهای مسلح بود. بنا به برآورد بانک شاهنشاهی در سال ۱۸۹۶ صنایع لشکر برای پرداخت مخارج جاری سالی دویست هزار تومان در اختیار داشت و خود نیز سالی دوهزار تومان مواجب می گرفته است.

www.adabestanekave.com

ض-ظ

ضرغام السلطنه، حاجی ابراهیم خان

پسر رضاقلی خان. حاجی ابراهیم خان ضرغام السلطنه از لحاظ خصوصیات اخلاقی شبیه به پدرش است.

ضیاءخاقان، خلیل الله خان

رئیس طایفه بنی اعمام. خلیل الله خان در سال ۱۸۹۸ ملقب به «ضیاءخاقان» گردید.

ظفر الدوله، نگاه کنید به: سردار مؤید، فتح الله خان مراغه‌ای

ظفر السلطنه، عزیز الله میرزا

متولد در حدود ۱۸۵۰. پسر جلال الدین میرزا پسر پنجاه و هشتم فتحعلی شاه. عزیز الله میرزا در سال ۱۸۸۶ ضمن حفظ فرماندهی فوج خلخال به حکومت آن

ناحیه منصوب شد. وی در سال ۱۸۹۷ حاکم سلماس و ارومیه و خوی بود و در تابستان سال مذکور فرماندهی نظامیان اعزامی جهت حراست از مرزهای ایران و عثمانی را به عهده داشت. ظفر السلطنه در سال ۱۹۰۰ به حکومت همسایگان منصوب شد و تا سال ۱۹۰۳ که به حکومت کرمان گمارده شد در آن سمت بود. وی پس از تنبیه حاج میرزا محمدرضا مجتهد و چوب زدن وی در مارس ۱۹۰۴ به تهران احضار شد. در سازمان جدید ارتش (۱۹۰۵) فرماندهی حدود شش هزار نفر از افراد مستقر در لرستان و عربستان به دست عزیزالله میرزا ظفر السلطنه سپرده شده است.

ظهیرالاسلام، سیدجواد

متولد در ۱۸۸۳. پسر حاج سید زین العابدین ظهیرالاسلام امام جمعه تهران و ضیاء السلطنه دختر ناصرالدین شاه. سیدجواد پس از فوت پدرش در ژانویه ۱۹۰۴ لقب وی را به ارث برد.
وی در سال ۱۹۰۵ با دختر مظفرالدین شاه ازدواج کرد و در سال ۱۹۰۷ به نیابت تولیت مسجد محمدخان سپهسالار گمارده شد.

ظهیرالدوله، علی خان قاجار

متولد در ۱۸۶۴. پسر محمدناصرخان ظهیرالدوله و شوهر فروغ الدوله - ملکه ایران (متولد در ۱۸۶۲) دختر ناصرالدین شاه. علی خان سالها در مقام «ایشیک آقاسی باشی» و «وزیر تشریفات» در دربار ناصرالدین شاه خدمت می کرد. ناصرالدین شاه که سخت به علی خان ظهیرالدوله علاقمند بود در سال ۱۸۸۰ با ازدواج دخترش فروغ الدوله ملقب به ملکه ایران با وی موافقت کرد. ظهیرالدوله و فروغ الدوله صاحب چندین اولاد شدند که ارشد آنان محمدناصرخان (متولد ۱۸۸۲) ملقب به ظهیرالسلطان است.

ملکه ایران در سال ۱۹۰۴ بدون اطلاع و موافقت شوهرش به اروپا رفت و

ظهیرالدوله ناگزیر برای بازگرداندن وی به ایران عازم اروپا شد . پس از فوت میرزا حسن صفی‌علی‌شاه، رئیس درویش شاه نعمت‌الهی در سال ۱۸۹۸ علی‌خان ظهیرالدوله جانشین وی گردید. ظهیرالدوله در سال ۱۹۰۶ به حکومت همدان و سپس کرمانشاه منصوب شد.

ع

عبدالنبی، آقا شیخ

متولد در حدود ۱۸۳۰. از روحانیون بلند پایه که سالها پیش در نجف زندگی می کرد. عبدالنبی در حال حاضر در محله پامنار تهران سکونت دارد.

عدل الدوله، رضاقلی میرزا

پسر محمدخان سالارالملک و برادر سلطان علی خان وزیرافخم. رضاقلی میرزا پیش از انتصاب به حکومت یزد در سال ۱۸۹۹ جزو پیشخدمتهای خاصه مظفر الدین شاه بود. وی در نوامبر ۱۹۰۳ در قم به همراهان شاه پیوست و با اعلیحضرت به تهران آمد.

عزالدوله، عبدالصمد میرزا

متولد در ۱۸۴۵. پسر محمدشاه از یک زن ترکمن و برادر شاه مرحوم و

عموی شاه فعلی یعنی مظفرالدین شاه. عبدالصمد میرزا از ۱۸۷۴ تا ۱۸۷۶ حاکم همدان بود و بارها به وزارت عدلیه و تجارت منصوب شد. وی در سال ۱۸۸۱ جهت شرکت در مراسم تاجگذاری الکساندر سوم^{۳۳} در رأس یک هیئت اعزامی به روسیه رفت. عزالدوله در سال ۱۹۰۱ به حکومت زنجان منصوب شد. وی تا اندازه‌ای با زبانهای انگلیسی و فرانسه آشنا است. نام پسران عبدالصمد میرزا عزالدوله عبارت است از :

حسین قلی میرزا عمادالسلطنه امیرتومان ، قهرمان میرزا و فریدون میرزا
افخم الدوله.

عز السلطان، حاجی حسین علی خان

پسر حاجی اسکندر و پسر عموی میرزا علی اصغر خان امین السلطان. حسین علی خان بارقیه خانم خواهر وقارالملک ازدواج کرد و اسکندر خان خازن حضور پسر وی نیز فخر اعظم دختر امین السلطان را به عقد خود در آورده است؛ همچنین دختر عز السلطان همسر مرحوم میرزا اسماعیل خان امین الملک بود و میرزا عیسی امین الملک پسر این خانم است. عز السلطان در سال ۱۸۹۱ مسئولیت کاخهای سلطنتی تهران را به عهده داشت و سالانه حدود سه هزار پوند مواجب می گرفت. وی سر تیب است.

عز السلطان، محمد قاسم خان - نگاه کنید به: وکیل السلطان

عز الملک، حاجی میرزا آقاخان

پسر حاجی میرزا مهدی خان که در سال ۱۸۵۵ درگذشت. عز الملک از خاندان هاشمیه است.

عز الممالك، امان الله خان

پسر ابو الحسن خان فخر المالك و برادر غلام رضا خان فخر الممالك. امان الله خان در سال ۱۸۹۷ ملقب به «عز الممالك» گردید.

عزت الدوله، شاهزاده ملك زاده خانم

متولد در ۱۸۳۰. خواهر مرحوم ناصر الدین شاه و مادر زن و عمه مظفر الدین شاه. عزت الدوله نخست با میرزا تقی خان اتابک اعظم نخستین صدراعظم ناصر الدین شاه ازدواج کرد. میرزا تقی خان بعداً به دستور شاه مرحوم در محل فین کاشان به قتل رسید. عزت الدوله از میرزا تقی خان صاحب دو دختر شد یکی تاج الملوك معروف به ام الخاقان که با شاه فعلی یعنی مظفر الدین شاه ازدواج کرده و مادر ولیعهد محمد علی میرزا است و دیگری همدم السلطنه که به عقد ظل السلطان در آمده و مادر سلطان حسین میرزا جلال الدوله است. عزت الدوله پس از کشته شدن میرزا تقی خان امیر کبیر با میرزا کاظم خان نظام المملك پسر آقاخان نوری (صدراعظم) ازدواج کرد و پس از جدایی از وی زن شیرخان اعتضاد الدوله (عین المملك) پسردائی خویش شد. شیرخان در سال ۱۸۶۹ به علت ابتلا به بیماری طاعون مرد و ملك زاده خانم به عقد یحیی خان مشیر الدوله پسر میرزا نبی خان مشیر الدوله پسر میرزا نبی خان قزوینی در آمد و از او صاحب دو فرزند شد یکی حسین خان معتمد المملك و دیگری افسر السلطنه. پس از درگذشت یحیی خان مشیر الدوله، شاهزاده عزت الدوله با میرزا نصر الله خان ازدواج کرد. شاهزاده ملك زاده خانم در چهارم ژوئیه ۱۹۰۵ در سن هفتاد و پنج سالگی دارفانی را بدرود گفت.

عزیز السلطان، غلام علی خان ملیچک

متولد در حدود ۱۸۷۵. پسر میرزا محمدخان ملیچک کردستانی. امینه اقدس خواهر میرزا محمدخان یکی از زنان مورد علاقه شاه مرحوم (ناصر الدین شاه) بود.

عزیز السلطان در سال ۱۸۸۹ در معیت شاه به اروپا رفت. او بایکی از دختران شاه مرحوم به نام اخترالدوله ازدواج کرده است. وقتی در سال ۱۸۹۶ مظفرالدین شاه به تخت نشست عزیز السلطان که در زمان شاه مرحوم از موقعیتی استثنائی برخوردار بود خود را در وضعیت نامناسبی دید تاجائی که پس از سقوط از موقعیت رفیع، تنها زن درباریش توانست او را از گزند دشمنانش در امان بدارد.

عضدالدوله، سلطان احمد میرزا

متولد در حدود ۱۸۱۹. پسر فتحعلی شاه از طاووس خانم (تاج الدوله). سلطان احمد میرزا در سال ۱۸۵۸ حاکم بروجرد و در سال ۱۸۵۹ حاکم ملایر و توپسرکان بود. وی در سالهای بعد به حکومت قزوین (۱۸۶۷) و همدان (۱۸۸۶) منصوب شد. سلطان احمد میرزا در سال ۱۸۹۶ از حکومت همدان معزول و ابو الحسن خان فخر الملك بجای وی تعیین گردید. عضدالدوله در سال ۱۸۹۸ از طرف مظفرالدین شاه به سمت «ریاست شاهزادگان» و مسئول گزارش امور و مطالب آنان به اعلیحضرت منصوب شد. سلطان احمد میرزا عضدالدوله در سال ۱۹۰۱ دارفانی را بدرود گفت. وی پدر عبدالمجید میرزا عین الدوله، وجیه الله میرزا، عبدالمحمد میرزا سیف الدوله و شمس الدوله (همسر ناصرالدین شاه) است.

عضدالدوله، سلطان محمد میرزا - نگاه کنید به: شمس الملك

عضد السلطان، ابو الفضل میرزا

متولد در ۱۸۸۳. سومین پسر مظفرالدین شاه. عضد السلطان در سال ۱۸۹۸ به حکومت همدان، در سال ۱۹۰۱ به حکومت عراق و در سال ۱۹۰۳ به حکومت گیلان منصوب شد.

عضدالسلطنه، سلطان احمد میرزا

متولد در اول ژوئیه ۱۸۹۱. هفتمین پسر ناصرالدین شاه از توران السلطنه. عضدالسلطنه و برادرش حسین علی میرزا یمین الدوله در اتریش تحصیل کرده‌اند.

عضدالملک، علی رضاخان

متولد در حدود ۱۸۲۵. پسر موسی‌خان (برادر ملک جهان خانم مهدعلیا) و دایی ناصرالدین شاه. علی رضا خان که در زمان سلطنت محمدشاه غلام‌بچه بود در سال ۱۸۵۵ به سمت «غلام‌بچه باشی» یا رئیس خانه شاگردهای دربار منصوب شد و در سال ۱۸۶۹ ملقب به «عضدالملک» گردید. وی در سال ۱۸۷۱ حاکم مازندران شد و ایلخانی‌گری طایفه قاجار را بدست گرفت.

علی رضاخان عضدالملک در سال ۱۸۷۵ به سمت وزیر عدلیه تعیین گردید. وی در آغاز جنبش ملی (۱۹۰۵) رابط بین روحانیون و حکومت مرکزی بود. عضدالملک از زمین‌داران بزرگ ایران محسوب می‌شود. می‌گویند قیمت املاک او طبق برآورد سال ۱۸۹۶ بالغ بر هفتصد و سی هزار تومان است و از آن محل سالی چهل و پنج هزار و دو بیست تومان درآمد دارد. احتمالاً قیمت املاک او اینک به دو برابر افزایش یافته است. علی رضاخان عضدالملک چهار پسر دارد که عبارتند از:

عباسقلی خان، مصطفی قلی خان، عیسی خان و سلیمان خان ظهیرالسلطنه امیرتومان.
عضدالملک پدرزن میرزا احمدخان علاءالدوله پسر محمدرحیم خان قاجار

است.

علاءالدوله، احمدخان قاجار دولو

متولد در حدود ۱۸۵۹. پسر محمدرحیم خان قاجار دولو - علاءالدوله و داماد علی رضاخان عضدالملک. احمدخان پس از فوت پدرش در سال ۱۸۸۲ لقب وی را به ارث برد و به مقام «پیشخدمت مخصوص حضور همایون» و ریاست «سواران زرین کمر

مهدیه» منصوب شد. وی در ۱۸۹۵ به حکومت خمسه و در سال ۱۸۹۶ به سمت والی عربستان منصوب گردید و در سال ۱۸۹۷ به تهران فراخوانده شد. واقعه مهم دوران والیگری او در عربستان اجرای عملیات نسبتاً خشن علیه سیدهای حیدری و نعمتی شوشتر و دزفول بود. کوشش در برقراری نظم و مطیع کردن یاغیان، باعث کشتار و خونریزی شد. این فتنه که ملاهای تهران عامل آن بودند منجر به احضار علاء الدوله گردید. وی در نوروز سال ۱۸۹۹ به حکومت مازندران، در ۱۹۰۰ به حکومت استرآباد، در ۱۹۰۲ به حکومت کرمانشاه و در ۱۹۰۳ به سمت والی فارس (شیراز) منصوب گردید.

علاءالدوله در نوامبر ۱۹۰۳ به سمت نماینده شاه جهت ملاقات با لرد کروزن نایب السلطنه هندوستان به هنگام بازدید وی از منطقه خلیج فارس تعیین گردید، ولی به علت وقوع یک سوء تفاهم از دیدار با لرد کروزن در بوشهر سرباز زد. علاءالدوله با دختر عضدالملک ازدواج کرد و از او صاحب دو دختر شد. یکی از دخترانش به عقد مشیرالملک و دیگری به عقد امیرخان سردار درآمد. خواهر امیرخان سردار نیز با سهام الدوله پسر علاءالدوله عروسی کرد.

برادران علاءالدوله عبارتند از:

عبدالله خان ناظم السلطنه

حسین خان معین الدوله

میرزا محمود خان احتشام السلطنه

در اجرای برنامه بازسازی نیروهای مسلح ایران فرماندهی حدود شش هزار نفر از نیروهای مستقر در کردستان و خمسه به علاءالدوله سپرده شد. وی در سال ۱۹۰۲ به سمت فرمانفرمای فارس منصوب گردید و سپس به حکومت تهران گمارده شد. در ژوئن ۱۹۰۶ به دنبال گران شدن قیمت قند و اعتراض بازاریان تهران نسبت به تنبیه دو تن از تجار، یعنی سید هاشم و سید حسن که به دستور احمدخان علاءالدوله صورت گرفت وی از سمت خویش برکنار و مجدداً به حکومت فارس منصوب شد.

علاءالسلطنه، پرنس میرزا محمدعلی خان

متولد در حدود ۱۸۴۰. دارنده نشان ویکتوریا. پسر میرزا ابراهیم خان. میرزا محمد علی خان مدتی بعد از جنگ ایران و انگلیس (۱۸۵۹) به سمت سرکنسول ایران در بمبئی منصوب شد. او قبلاً با همین سمت در بغداد بود.

علاءالسلطنه در سال ۱۸۸۰ به نیابت حکومت گیلان منصوب و در سال ۱۸۸۲ سرکنسول ایران در تفلیس شد. پس از مراجعت ناصرالدین شاه از اروپا در سال ۱۸۸۹ بجای ملکم خان به سمت وزیر مختار ایران در لندن منصوب گردید. میرزا محمدعلی خان علاءالسلطنه از یک خانواده خوب آذربایجانی برخاسته است. او با خواهر مرحوم امین الدوله ازدواج کرده و به زبانهای فرانسه و انگلیسی تکلم می کند. میرزا مهدی خان مجدالسلطنه پسر بزرگ علاءالسلطنه عهده دار سمت دبیری وی در سفارت لندن است. علاءالسلطنه پس از آن که در سال ۱۹۰۴ از لندن فراخوانده شد، در ماه دسامبر همراه پسرش میرزا حسین خان معین الوزاره وارد تهران گردید. او در ماه مه ۱۹۰۵ پس از ارتقاء موقت به مقام سفیر فوق العاده، جهت تقدیم هدایا و نشانهای اهدایی شاه ایران به اعلیحضرت پادشاه و خانواده سلطنتی انگلیس، به محل کار خویش بازگشت. شاه ایران به همین مناسبت به او لقب «پرنس» داد و به درجه نظامی «امیرنویان» مفتخر کرد.

میرزا محمدعلی خان علاءالسلطنه در شانزدهم ژوئن در کاخ باکینگهام به حضور اعلیحضرت شرفیاب شد و نامه‌ای به خط شاه و یک قالی ایرانی با بافت بسیار زیبا تقدیم اعلیحضرت کرد. علاءالسلطنه در همین مراسم موفق به دریافت نشان سلطنتی ویکتوریا گردید. او تا سیزدهم سپتامبر ۱۹۰۷ عهده دار وزارت امور خارجه بود و پس از انتصاب مجدد به وزارت در دوم اکتبر، در بیست و ششم ماه از این سمت برکنار شد. علاءالسلطنه سالها وزیر مختار ایران در لندن بود. خدمات وی در خلال تصدی وزارت امور خارجه، به رغم فقدان ابتکار و تحریک، در مجموع رضایت بخش بود. امور جاری وزارت امور خارجه در زمان تصدی علاءالسلطنه بیشتر

توسط زبردستان او حل و فصل می‌شد. وی با نمایندگان خارجی به زبان فرانسه صحبت می‌کرد.

علاءالملک، میرزا محمودخان

متولد در حدود ۱۸۴۴. پسر میرزا علی اصغر و برادر میرزا محمد رفیع نظام العلماء تبریزی. خاندان گسترده نظام العلماء از اعتبار و شهرت زیادی برخوردار است. میرزا محمود خان در آغاز در دستگاه حکومتی تبریز مشغول کار شد و سپس به عنوان سرکنسول ایران در قفقاز تعیین و تا سال ۱۸۸۲ که به سمت وزیر مختار ایران در قسطنطنیه منصوب گردید در این مقام بود. وی در سال ۱۹۰۱ به سمت والی کرمان منصوب شد و روابط بسیار دوستانه‌ای با کنسول بریتانیا برقرار کرد و تقریباً تمام دعاوی ما را در مورد بلوچستان حل و فصل نمود. علاءالملک در ۱۹۰۱ - ۱۹۰۲ از صمیم قلب با کاپیتان شاورز^{۳۴} نماینده سیاسی ما در کلات جهت برقراری مجدد نظم در مرزهای ایران و بلوچستان همکاری کرد.

میرزا محمودخان شیفته جامعه اروپایی است. وی در دسامبر ۱۹۰۴ به وزارت معارف منصوب شد و در ماه مه ۱۹۰۵ در معیت شاه به اروپا رفت. میرزا محمود خان به زبانهای فرانسه و روسی صحبت می‌کند. وی در کابینه میرزا علی اصغر خان اتابک اعظم (۱۹۰۷) وزیر عدلیه بود.

علم الهدی (بهبهانی)

پسر ارشد سید عبد الله بهبهانی مجتهد مقیم تهران. علم الهدی همیشه در بوشهر اقامت دارد و در آنجا با داشتن مقام اجتهاد محکمه شرع را اداره می‌کند. وی در سال ۱۹۰۳ به تهران آمد و سپس برای زیارت امام رضا به مشهد رفت.

علی، آقا شیخ - طالقانی

پسر مرحوم ملا علی محمد. حاجی شیخ محمد برادر ارشد آقا شیخ علی که در نجف زندگی می‌کند در بین روحانیون از اعتبار ویژه‌ای برخوردار است. آقا شیخ علی در مسجد معروف به «مسجد شاه-زاده خانم» که توسط مادر فرمانفرمای کنونی بنا گردیده به منبر می‌رود و خانه‌اش نیز در نزدیکی همین مسجد است. وی با دختر ملا محمد وحید العین ازدواج کرده است.

علی اکبر خان، میرزا

متولد در حدود ۱۸۳۸. پسر مرحوم میرزا علی قائم مقام مستوفی سابق خراسان و نوه میرزا ابوالقاسم قائم مقام صدراعظم محمد شاه. میرزا علی اکبر خان در سال ۱۸۹۴ کار گزار رشت و در سال ۱۹۰۲ کار گزار محمره بود. وی در سال ۱۹۰۲ به نیابت اول وزارت امور خارجه منصوب شد.

عماد الدوله، بدیع الملک میرزا حشمت السلطنه

متولد در حدود ۱۸۳۷. پسر امام قلی میرزا عماد الدوله (متوفی به سال ۱۸۷۵) فرزند ششم محمد علی میرزا دولت شاه پسر ارشد فتح علی شاه. بدیع الملک میرزا در سال ۱۸۷۴ ملقب به «حشمت السلطنه» گردید و به نیابت از طرف پدرش حکومت کردستان را به دست گرفت. بدیع الملک میرزا در سال ۱۸۸۶ ملقب به «عماد الدوله» شد. وی در سال ۱۸۸۸ به حکومت یزد منصوب گردید. یکی از دختران امام قلی میرزا عماد الدوله به نام سرور السلطنه دو سال و چهار ماه پس از ازدواج با ناصر الدین شاه دارفانی را وداع گفت. دختر دیگر عماد الدوله، یعنی ملک خانم اشرف السلطنه همسر محمد حسن خان اعتماد السلطنه بود و بالاخره دختر سوم به عقد ابوالنصر میرزا حسام السلطنه درآمد.

ملک خانم اشرف السلطنه پس از مرگ اعتماد السلطنه (۱۸۹۵) با حاج سید

حسین نایب التولیه امام زاده‌های عراق عروسی کرد. بديع الملك ميرزا عمادالدوله.
حشمت السلطنه از سال ۱۹۰۰ تا سال ۱۹۰۲ حاکم قزوین بود.

عمادالسلطان، ملک قاسم میرزا

پسر مرحوم امامقلی میرزا عمادالدوله و برادر ملک منصور میرزا و عبدالحسن
میرزا.

عمادالسلطان، میرزا محمودخان

پسر میرزا مصطفی صدرالملك. میرزا محمود عمادالسلطان در سال ۱۹۰۵ به
سمت وزیر و ظایف و اوقاف منصوب شد.

عمادالسلطنه، حسین قلی میرزا امیر تومان

پسر عبدالصمد میرزا عزالدوله . حسین قلی میرزا عمادالسلطنه به زبان فرانسه
تکلم می کند.

عمدة السلطنه، حسین قلی میرزا

پسر صارم الدوله ونوه مرحوم امامقلی میرزا عمادالدوله، از نوادگان فتحعلی
شاه. کامران میرزا (متوفی به سال ۱۹۰۴)، لطف الله میرزا و سلطان حسین میرزا پسران
حسین قلی میرزا عمدة السلطنه هستند.

عمیدالسلطنه، نصرت الله خان

پسر فرج الله خان طالشی. می گویند حاکمی مقتدر و درعین حال خشن و
بی رحم است. عمیدالسلطنه از طرف روسها و محمدعلی میرزا ولیعهد حمایت می شود.
وی در سال ۱۹۰۴ از سمت خویش برکنار و به تهران فراخوانده شد.

عمید السلطنه، میرزا ابراهیم خان

پسر آقامیرزا سید رضی از اطبای قدیمی تهران. میرزا ابراهیم خان پس از اتمام تحصیلات خویش در رشته پزشکی، در تهران و فرانسه، اینک در محله پامنار به کار طبابت اشتغال دارد.

عمید همایون

نایب حاکم انزلی. عمید همایون اهل گیلان است و باسالار افخم نسبت دارد. وی در سال ۱۹۰۴ به اروپا سفر کرد.

عون الملک، میرزا سید محمدخان

عون الملک به مدت چهارده سال در استخدام سفارت انگلیس در تهران بود. وی قبلاً تابعیت انگلیسی - هندی داشت، ولی پس از برکنار شدن از خدمت دولت انگلیس به عضویت وزارت خارجه ایران پذیرفته شد و به تابعیت ایران درآمد. عون الملک چند سال کنسول ایران در استراخان و کار گزار ایران در استرآباد بود و در ۱۹۰۳ به عنوان نماینده ایران جهت تعیین حدود مرزی ایران و عثمانی در کردستان اقامت گزید. وی در همین سال به سمت کار گزار گنبد کاووس منصوب شد. سید حسن خان پسر عون الملک مترجم بانک شاهنشاهی ایران در تهران است.

عون الوزاره

کارمند وزارت امور خارجه ایران.

عین الدوله، اتابک اعظم، سلطان عبدالمجید میرزا

متولد در ۱۸۴۵. پسر احمد میرزا عضد الدوله مشهور به مچول میرزا. عبدالمجید میرزا در تبریز سمت امیر آخور و لیعهد مظفرالدین میرزا را به عهده داشت

وسپس با تأیید امیر نظام گروسی به حکومت ارونق، انزاب، هشترود و میاندوآب منصوب شد. عین الدوله پس از ازدواج با انیس الدوله دختر ولیعهد مقدمات دست یافتن به مقامات عالییه را برای خویش فراهم کرد. در سال ۱۸۹۱ که امیر نظام به حکومت کردستان منصوب گردید، سمت پیشین وی، یعنی پیشکاری ولیعهد به عین الدوله سپرده شد. وی در سال ۱۹۰۱ بجای آصف الدوله به حکومت تهران رسید. عین الدوله از اعضای فعال گروهی بود که با امین السلطان ضدیت می‌ورزیدند و بالاخره مقدمات سقوط او را در سپتامبر ۱۹۰۳ فراهم آوردند.

عین الدوله در ژانویه ۱۹۰۴ به مقام وزیر اعظم ارتقاء یافت و در اوت ۱۹۰۴، یعنی در روز تولد شاه صدراعظم ایران شد. عین الدوله در ماه مه ۱۹۰۵ در معیت اعلیحضرت مظفرالدین شاه به اروپا رفت. عین الدوله ایرانی کهنه‌پرست محافظه کاری است که سعی دارد به اعمال نفوذ اروپائیان روی خوش نشان ندهد، ولی در دوران صدراعظمی خویش برای مقابله با منافع روس از خود نرمش نشان داد و اندکی هم به انگلیس متمایل شد. او در سال ۱۹۰۶ ملقب به «اتابک اعظم» گردید. شمس الدوله خواهر عین الدوله همسر مرحوم ناصرالدین شاه بود.

عین السلطان، محمدحسن میرزا

پسر ارشد مغرور میرزا موثق الدوله. عین السلطان تا سال ۱۸۹۶ خوانسالار مظفرالدین شاه بود و در سال مذکور به سمت حاکم کاشان منصوب شد. وی در سال ۱۸۹۸ با اقدس السلطنه دختر مظفرالدین شاه ازدواج کرد و چند سال بعد او را طلاق داد. محمدحسن میرزا عین السلطان در سال ۱۹۰۲ در معیت مظفرالدین شاه به اروپا رفت.

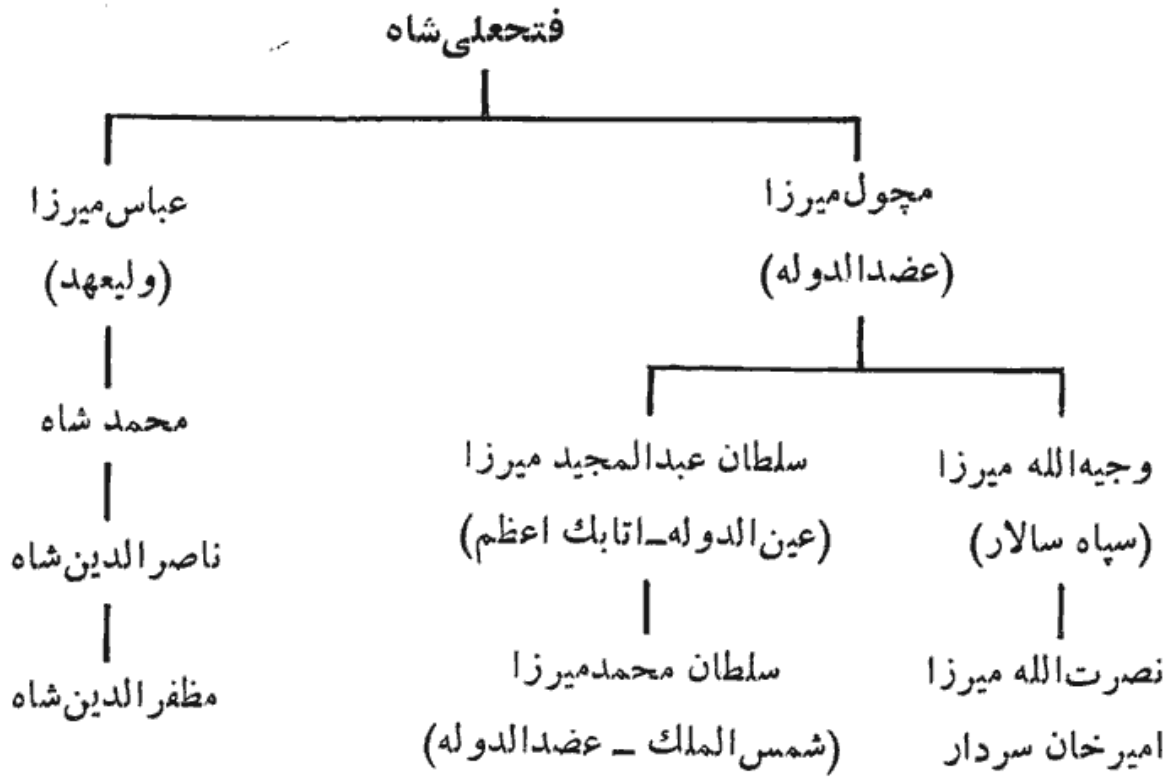
عین السلطنه، خان باباخان

متولد در حدود ۱۸۷۷. فرزند مرحوم صارم الدوله فرمانده قزاقهای اصفهان

در چند سال پیش. عین السلطنه با دختر مرحوم محسن خان مشیرالدوله که در سال ۱۸۹۸ از محسن خان امین الدوله طلاق گرفت ازدواج کرده است.

عین الملک - نگاه کنید به: رکن الدوله

www.adabestanekave.com

غ

غفاری، خاندان

غفاریها از جمله چادر نشینان عربستان مرکزی بودند که در زمان حیات پیامبر اسلام مسلمان شدند. یکی از روسای آنان به نام ابوذر در سال ۶۱۷ اسلام آورد و در سال ۶۳۵ درگذشت. وی ظاهراً پنجمین نفر از روسای چادر نشین عرب بود که به آئین پیامبر اسلام پیوست. پس از تصرف ایران به دست اعراب در قرن هفتم میلادی، بعضی از افراد خاندان غفاری به ایران آمدند و در کاشان و قم سکونت گزیدند، دو شهری که بسیاری از نوادگان آنان هنوز در آن اقامت دارند. غفاریها ادعا می کنند که از نسل ابوذر هستند، هر چند که این ادعا پایه و اساس درستی ندارد. در اواخر قرن هیجدهم میرزا معزالدوله پسر قاضی احمد ریاست خاندان غفاری را به عهده گرفت. میرزا معزالدوله سه پسر داشت که میرزا احمدخان بزرگترین آنان بود. میرزا احمدخان خود ده پسر داشت که ارشد آنها میرزا محمد مهدی خان نامیده می شد و فرخ خان امین الدوله و میرزا هاشم خان امین خلوت پسران او هستند. معاون الدوله

و آجودان مخصوص پسران فرخ‌خان امین‌الدوله و امین‌خلوت و اقبال‌الدوله پسران میرزا هاشم‌خان امین‌خلوت می‌باشند. مهندس‌الممالک و میرزا زین‌العابدین‌خان شریف‌الدوله که مدتی در مشهد رئیس محکمه و کارگزار بود پسران میرزا محمد ابراهیم، یعنی پسر چهارم میرزا احمدخان هستند. حبیب‌الله خان که تحصیل کرده فرانسه است و مدتی در خدمت امین‌السلطان صدراعظم بود پسر میرزا زمان‌خان یعنی پسر هشتم میرزا احمدخان است.

غفاریها کثراً در کاشان سکونت دارند، بعضی از آنان زمین‌دار هستند و گروهی نیز در خدمت دولت می‌باشند. خاندان غفاری بسیار پرنفوس است.

غلامحسین اراکی، ملا

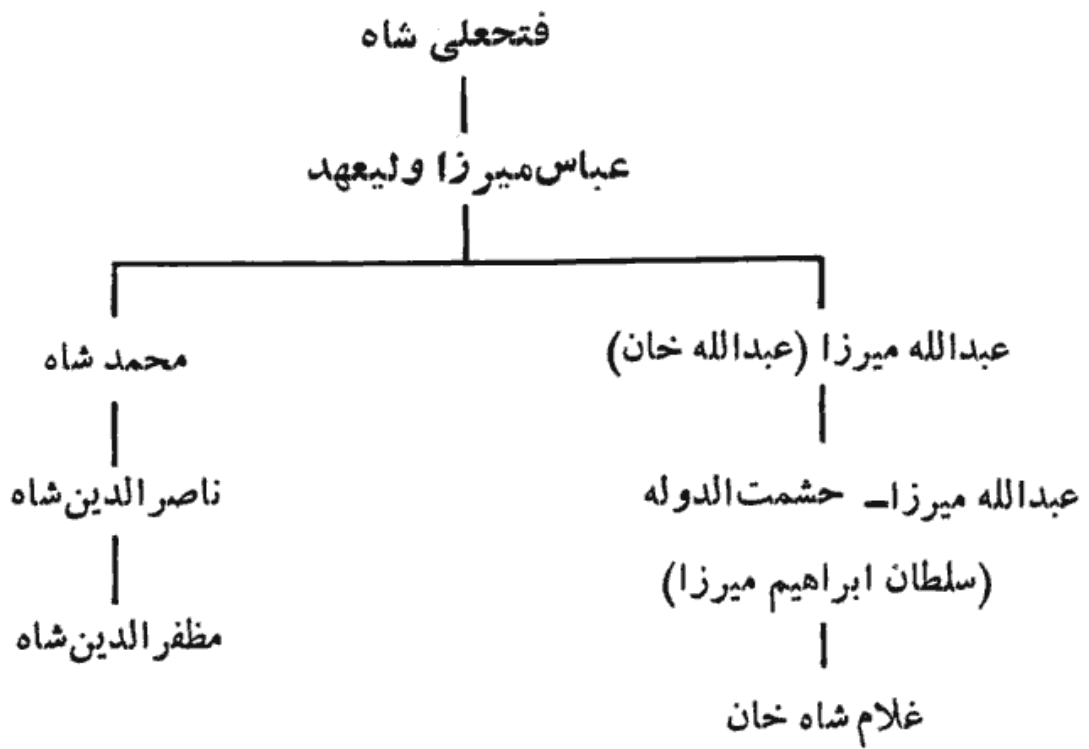
متولد در حدود ۱۸۳۰. پیش‌نماز ارگ سلطنتی. ملا غلامحسین اراکی به نمایندگی از سوی علمای نجف عهده‌دار روضه خوانی و انجام مراسم مذهبی برای خاندان سلطنتی است.

غلام شاه خان

پسر مرحوم عبدالله میرزا حشمت‌الدوله (متوفی به سال ۱۹۰۴). غلام شاه خان در حدود سال ۱۹۰۰ به بریگاد قزاق تهران پیوست. شجره‌ صفحه صدوسی و پنج نشان دهنده نسبت او با فتح‌علی شاه است.

غلام علی خان نواب

پسر مرحوم محمد محسن خان نواب. غلامعلی خان نواب تحصیل کرده کالج اسکول^{۳۵} انگلستان است. اموال و دارائی غلامعلی خان نواب در فارس است و خود او هم معمولاً در همانجا اقامت دارد.

ف

فتح السلطان، اسکندر خان

منسوب به طایفه شاهسون که در سال ۱۹۰۴ ریاست قراولهای محمدعلی میرزا ولیعهدرا در تبریز به عهده داشت. فتح السلطان فرمانده نیروی اعزامی جهت سرکوبی کردهای سلماس در ۱۹۰۴ بود. وی همچنین از طرف ولیعهد مأموریت داشت تا آن دسته از کردهای دشت را که در قتل یک مبلغ آمریکایی در نزدیک ارومیه دخالت داشتند دستگیر نماید.

فتح السلطنه، فتح الله میرزا

متولد در ۱۸۷۰. پسر سلطان حسین میرزا نیرالدوله، فرزند پرویز میرزا نیرالدوله، پسر فتحعلی شاه. فتح الله میرزا از سال ۱۸۹۶ تا ۱۸۹۸ و در سال ۱۹۰۵ نیابت حکومت نیشابور را به عهده داشت.

فتح الملک، محمد حسن خان

پسر مرحوم میرزا عبداللہ خان مستوفی از خاندان نوری. محمد حسن خان

فتح‌الملک از سال ۱۸۹۶ تا ۱۸۹۷ حاکم گالادار [؟] بود. برادرش زین‌العابدین خان نیز در همین مدت حکومت آباده را به عهده داشت. مسئولیت حراست از راههای کوهستانی برازجان به ایزدخواست به عهده فتح‌الملک بود.

فخرالاطباء، میرزا عبدالوهاب

طیب خاصه ناصرالدین شاه. میرزا عبدالوهاب فخرالاطباء سپس به سمت طیب مخصوص عزیزالسلطان و خانواده وی منصوب شد.

فخرالملک، ابوالحسن خان

متولد در حدود ۱۸۶۳. پسر رضاقلی خان حاکم کردستان. ابوالحسن خان نخست از غلام بچه‌های دربار ناصرالدین شاه بود. وی در سال ۱۸۸۹ در معیت شاه به اروپا رفت و یک سال بعد ملقب به «فخرالملک» گردید. ابوالحسن خان در سال ۱۸۹۸ به حکومت همدان و در سال ۱۸۹۹ به حکومت عراق منصوب شد. وی در سال ۱۹۰۳ برمسند وزارت تجارت نشست و در ژانویه ۱۹۰۵ به علت ناخرسندی امین الدوله از او مجدداً به حکومت عراق گمارده شد.

فخرالممالک، غلامرضاخان

پسر ارشد ابوالحسن خان فخرالملک و برادر امان‌الله خان عزالممالک. غلام رضا خان در سال ۱۸۹۷ ملقب به «فخرالممالک» گردید.

فرمانفرما، عبدالحسین میرزا

متولد در سال ۱۸۵۸. دومین پسر فیروز میرزا نصرت‌الدوله که پس از مرگ پدرش در سال ۱۸۸۵ لقب «نصرت‌الدوله» را از او به ارث برد. وی پس از مرگ برادر بزرگترش ناصرالدوله در سال ۱۸۹۲ که حکمران کرمان بود صاحب عنوان

فرمانفرما شد. فرمانفرما در سال ۱۸۸۰ به منظور فراگرفتن فنون نظامی به ارتش اتریش پیوست و با درجه افسری آموزشهای لازم را به خوبی فراگرفت. وی در حدود سالهای ۱۸۸۶ - ۱۸۸۷ به عنوان رئیس قشون آذربایجان عازم تبریز گردید. پس از مرگ برادر ارشدش به حکومت کرمان رسید و به استثنای مدت چند سال، یعنی از ۱۸۹۱ تا ۱۸۹۶ در این مقام بود. فرمانفرما مدت کوتاهی به نیابت از طرف مظفرالدین میرزا ولیعهد در لرستان خدمت کرد و پس از جلوس مظفرالدین شاه به تخت سلطنت به مخالفت با امین السلطان صدراعظم پرداخت و مقدمات سقوط وی را فراهم کرد. وی در نوامبر ۱۸۹۶ به سمت «رئیس امور و مهمام عسکریه و نظام» (وزیر جنگ) منصوب شد و در سپتامبر ۱۸۹۷ از آن مقام استعفا داد و در همین سال به سمت فرمانفرمای فارس و بنادر خلیج فارس گمارده شد. فرمانفرما با عزت السلطنه دختر مظفرالدین شاه ازدواج کرده است، ضمناً خواهر فرمانفرما به نام حضرت علیا همسر مظفرالدین شاه است و شاه به این همسر خود بسیار علاقمند می باشد. فرمانفرما املاک زیادی دارد و بخشی از ثروت خود را در اروپا سرمایه گذاری کرده است. او در ژانویه ۱۸۹۹ از ایران تبعید شد و از طریق کربلا به مصر رفت. وی چندین سال در بغداد به سربرد و سرانجام در ۱۹۰۳ اجازه یافت به ایران بازگردد. فرمانفرما در همین سال به عنوان حاکم کرمانشاه منصوب گردید و در سال ۱۹۰۴ بجنورد و لرستان نیز به قلمرو حکومتی وی افزوده شد. وی در پائیز همین سال گروهی از افراد مسلح را برای مجازات طایفه دیر کوند که به سرهنگ داگلاس^{۳۶} و سروان لوریمر^{۳۷} مسافران انگلیسی، حمله کرده و آنان را زخمی نموده بودند به لرستان گسیل داشت. فرمانفرما تا ماه فوریه ۱۹۰۷ حاکم کرمان، تا ماه اوت وزیر عدلیه کابینه سلطان علی خان وزیر افخم و تا پایان سال مذکور حاکم آذربایجان بود. او به زبان فرانسه کاملاً خوب صحبت می کند.

فریدالملک، میرزا محمدعلی خان

متولد در حدود ۱۸۶۰. کارمند وزارت امور خارجه. فریدالملک در زمان مأموریت ملک‌خان ناظم‌الدوله در مقام وزیرمختار ایران در انگلیس، سالها دبیر سفارت ایران در لندن بود و هنگامی که ملک‌خان به خاطر مسئله امتیاز لاتاری دچار دردسر شد، همراه وی به تهران احضار گردید. ملک‌خان از آمدن سرباز زد، ولی فریدالملک به ایران آمد و پس از دستگیری چند ماهی در قزوین به زندان افکنده شد. وی سالها بیکار بود تا آن که در تابستان ۱۹۰۳ به سمت کارگزار کرمانشاه منصوب گردید. فریدالملک کمی انگلیسی می‌داند و خلق و خوی انگلیسی دارد و به اصطلاح انگلیسی مآب است.

فضل‌الله، حاج شیخ (نوری)

متولد ۱۸۴۲. پسر ملاعباس و خواهرزاده و داماد حاجی میرزا حسین مجتهد نوری. شیخ فضل‌الله که یکی از مجتهدین طراز اول تهران است، پانزده سال پیش، پس از اتمام تحصیلات خود نزد میرزا محمدحسن شیرازی، از نجف به تهران آمد و در محله سنگلج مسکن گزید. وی با این که حدود شصت و پنج سال سن دارد به نظر جوانتر می‌رسد. شیخ فضل‌الله از تماس با اروپائیان احتراز می‌جوید و از گفتگو با آنان سرباز می‌زند. وی با استفاده از کمکهای مالی محمدعلی شاه با جنبش مشروطه خواهی سال ۱۹۰۷ به مخالفت برخاست.

فہیم‌الحکماء، حاجی محمدعلی خان

پسر حاجی میرزا محمد رضا حکیم‌الهی شیرازی که در حدود سال ۱۸۷۷ یعنی در زمان حکومت فرهاد میرزا معتمدالدوله در فارس در گذشت. فہیم‌الحکماء برادر حاجی زین‌العابدین خان دبیر اول بازنشسته سفارت اعلیحضرت پادشاه انگلیس در تهران است. وی پزشک شاهزاده سالارالدوله است و در سال ۱۹۰۳ همراه وی

به عربستان رفت. فهيم الحكماء در ماه آوريل ۱۹۰۴ در معیت شاهزاده به تهران بازگشت.

فهيم الملك، خليل

پسر محمود نعيم السلطنه. عضو وزارت خارجه كه در دستگاه سلطان على خان وزير افخم مشغول به كار است. در محافل دربارى به كسى كه آواى سازش دلنشين است شهرت دارد. فهيم الملك در سال ۱۹۰۵ در معیت مظفر الدين شاه به اروپا رفت.

فيلسوف الدوله - نگاه كنيد به: ملك الاطباء

فریدالملک، میرزا محمدعلی خان

متولد در حدود ۱۸۶۰. کارمند وزارت امور خارجه. فریدالملک در زمان مأموریت ملک‌خان ناظم‌الدوله در مقام وزیرمختار ایران در انگلیس، سالها دبیر سفارت ایران در لندن بود و هنگامی که ملک‌خان به خاطر مسئله امتیاز لاتاری دچار دردسر شد، همراه وی به تهران احضار گردید. ملک‌خان از آمدن سرباز زد، ولی فریدالملک به ایران آمد و پس از دستگیری چند ماهی در قزوین به زندان افکنده شد. وی سالها بیکار بود تا آن که در تابستان ۱۹۰۳ به سمت کارگزار کرمانشاه منصوب گردید. فریدالملک کمی انگلیسی می‌داند و خلق و خوی انگلیسی دارد و به اصطلاح انگلیسی مآب است.

فضل‌الله، حاج شیخ (نوری)

متولد ۱۸۴۲. پسر ملاعباس و خواهرزاده و داماد حاجی میرزا حسین مجتهد نوری. شیخ فضل‌الله که یکی از مجتهدین طراز اول تهران است، پانزده سال پیش، پس از اتمام تحصیلات خود نزد میرزا محمدحسن شیرازی، از نجف به تهران آمد و در محله سنگلج مسکن گزید. وی با این که حدود شصت و پنج سال سن دارد به نظر جوانتر می‌رسد. شیخ فضل‌الله از تماس با اروپائیان احتراز می‌جوید و از گفتگو با آنان سرباز می‌زند. وی با استفاده از کمکهای مالی محمدعلی شاه با جنبش مشروطه خواهی سال ۱۹۰۷ به مخالفت برخاست.

فہیم‌الحکماء، حاجی محمدعلی خان

پسر حاجی میرزا محمد رضا حکیم‌الهی شیرازی که در حدود سال ۱۸۷۷ یعنی در زمان حکومت فرهاد میرزا معتمدالدوله در فارس در گذشت. فہیم‌الحکماء برادر حاجی زین‌العابدین خان دبیر اول بازنشسته سفارت اعلیحضرت پادشاه انگلیس در تهران است. وی پزشک شاهزاده سالارالدوله است و در سال ۱۹۰۳ همراه وی

به عربستان رفت. فهيم الحكماء در ماه آوريل ۱۹۰۴ در معیت شاهزاده به تهران بازگشت.

فهيم الملك، خليل

پسر محمود نعيم السلطنه. عضو وزارت خارجه كه در دستگاه سلطان على خان وزير افخم مشغول به كار است. در محافل دربارى به كسى كه آواى سازش دلنشين است شهرت دارد. فهيم الملك در سال ۱۹۰۵ در معیت مظفر الدين شاه به اروپا رفت.

فيلسوف الدوله - نگاه كنيد به: ملك الاطباء

ق

قائم التولیه، آقامیرزا محمدعلی

پسر حاجی میرزا سید. آقامیرزا محمدعلی از ملاکین بزرگ خراسان است. وی سالی هفتصد تومان نقد و یکصد خروار گندم از محل موقوفات امام رضا دریافت می‌کند. پسر قائم مقام تولیه «رئیس دفتر» آستانه است. آقا میرزا محمدعلی مردی است باهوش و ذکاوت. وی با انگلیسیها روابط بسیار دوستانه‌ای دارد و تاکنون هیچگاه روی خوش به روسها نشان نداده است. آقا میرزا محمدعلی قائم مقام تولیه پنجاه و پنج ساله است.

قوام الدوله، میرزا محمدعلی خان

متولد در حدود ۱۸۴۷. پسر میرزا عباس خان تفرشی که در حدود پنجاه سال پیش به عنوان «میرزا» در سفارت فرانسه استخدام شد و از ۱۸۸۷ تا ۱۸۹۶ وزیر امور خارجه ایران بود. میرزا عباس خان تفرشی (معاون الملک - قوام الدوله) در ۱۸۹۷

دارفانی را وداع گفت. میرزا محمدعلی خان در سال ۱۸۸۳ ملقب به «معاون الملک» گردید و پس از مرگ پدرش لقب «قوام الدوله» را به ارث برد. وی در سفر آخر ناصرالدین شاه به اروپا جزو ملتزمین رکاب بود. میرزا محمدعلی خان که در سال ۱۸۹۸ به وزارت گمرکات منصوب شد چندین سال مستوفی حسابهای تهران، صندوقخانه دربار و کاخهای سلطنتی را به عهده داشت. در ژوئیه سال ۱۸۹۹ به علت کوتاهی در آبرسانی به مردم محله‌های فقیرنشین تهران که به اهتمام مرحوم امین الملک متداول شده بود، خانه قوام الدوله مورد حمله مردم خشمگین واقع شد و خسارت بسیار به آن وارد گردید. میرزا محمدعلی خان قوام الدوله پس از کشف توطئه‌ای که بر علیه مظفرالدین شاه و میرزا علی اصغر خان امین السلطان طراحی شده بود و او نیز از طریق نشر شب‌نامه‌ها در آن مشارکت داشت، با خفت و خواری دستگیر و پس از مدتی زندانی بودن، از تهران به مشهد تبعید گردید. وی به دنبال سقوط میرزا علی اصغر خان امین السلطان در سال ۱۹۰۳ به تهران بازگشت و در ماه فوریه ۱۹۰۵ به سمت «وزیر لشکر» منصوب شد.

میرزا محمدعلی خان قوام الدوله که به زبان فرانسه تکلم می‌کند تاکنون چند کتاب در باره تاریخ ایران تألیف کرده است. وی در سال ۱۸۹۳ با قمرسلطان (فروغ الدوله) دختر علی خان ظهیرالدوله از فروغ الدوله (ملکه ایران) دختر ناصرالدین شاه ازدواج کرد.

قوام السلطنه، میرزا احمدخان

متولد در ۱۸۷۳، پسر میرزا ابراهیم معتمد السلطنه و خواهرزاده میرزا علی خان امین الدوله. میرزا احمد نخست پیشخدمت ناصرالدین شاه بود و سپس در سال ۱۸۹۷ به سمت «منشی حضور» منصوب شد. وی در زمان صدارت سلطان عبدالمجید میرزا

عین الدوله به مقام «دبیر حضور» و در زمان وزارت میرزا تقی خان مجدالملک به سمت «وزیر حضور» تعیین گردید. میرزا احمدخان اخیراً ملقب به «قوام السلطنه» شده است.

قوام السلطنه، نریمان خان

متولد در ۱۸۳۰. پسر سلیمان خان سهام الدوله و برادرزاده منوچهرخان معتمدالدوله ایشیک آقاسی باشی فتحعلی شاه و حاکم اصفهان. نریمان خان در سال ۱۸۵۲ به عنوان مترجم زبان فرانسه در وزارت امور خارجه مشغول کار شد و در سال ۱۸۵۷ همراه فرخ خان امین الملک فرستاده و ویژه ایران جهت عقد معاهده صلح بین ایران و انگلیس به پاریس رفت. نریمان خان در سال ۱۸۵۹ یعنی زمانی که میرزا حسین خان مشیرالدوله (سپهسالار اعظم) وزیر مختار ایران در اسلامبول بود، به سمت مستشار سفارت ایران منصوب شد. وی از سال ۱۸۷۹ تا ۱۹۰۳ وزیر مختار ایران در اتریش بود. نریمان خان در سال ۱۸۹۱ ملقب به «قوام السلطنه» گردید.

قوام الملک، محمدرضاخان

متولد در ۱۸۵۱. پسر میرزا محمدخان قوام الملک و از نوادگان حاجی ابراهیم خان اعتمادالدوله صدراعظم فتحعلی شاه که با گشودن دروازه های شیراز باعث به قدرت رسیدن سلسله قاجار و سقوط زندیه شد. محمدرضاخان در سال ۱۸۷۱ به سمت بیگلر بیگی فارس منصوب گردید و پس از مرگ پدرش در سال ۱۸۸۴ لقب وی را به ارث برد. محمدرضاخان قوام الملک پس از درگیری با حسین قلی خان نظام السلطنه (والی فارس) و محمد تقی میرزا رکن الدوله (برادر ناصرالدین شاه مرحوم) به تهران آمد و دست یاری به سوی میرزا علی اصغر خان امین السلطان دراز کرد. وی در سال ۱۸۹۳ به خراسان که میرزا فتحعلی خان (عموی قوام الملک) والی آن بود تبعید شد.

محمد رضاخان يك سال بعد به شیراز بازگشت، ولی به علت مخالفت مردم به رهبری سیدعلی اکبر فال اسیری ناگزیر به تهران آمد و اندکی بعد به کربلا تبعید شد. وی در فوریه ۱۹۰۷ اجازه یافت تا مجدداً به شیراز بازگردد.

پسران محمد رضاخان قوام الملک عبارتند از: حبیب الله خان سالارسلطان (متولد در ۱۸۷۰) و محمدعلی خان نصرالدوله (متولد در ۱۸۷۴).

قوام لشکر، لطفعلی خان

پسر میرزا محمدعلی خان (متوفی به سال ۱۸۷۸) از خاندان نوری. وی در سال ۱۸۹۹ «لشکر نویس باشی» افواج مستقر در فارس بود. قوام لشکر در سال ۱۹۰۲ که میرزا احمدخان علاءالدوله حاکم کرمانشاه بود سمت وزارت وی را به عهده داشت و به هنگام حکومت علاءالدوله در فارس از سال ۱۹۰۳ تا ۱۹۰۴ نیز همین مقام را عهده دار بود.

قوام نظام، محمد اسماعیل خان

متولد در حدود ۱۸۷۰. پسر مرحوم میرزا احمدخان «کشیکچی باشی» محمدعلی میرزا ولیعهد. وی که امیرتومان است زمانی حاکم ساوه بود.

قهرمان خان

پسر نظر آقا یمین السلطنه. نظر آقا بیش از چهل سال در سمتهای مختلف، نمایندگی ایران در کشورهای اروپایی را به عهده داشت و از سال ۱۸۷۳ تا ۱۹۰۳ وزیر مختار ایران در فرانسه بود. قهرمان خان نیز سالها کارمند اداره عهدنامهها در وزارت امور

خارجہ بود و در سال ۱۹۰۵ به سمت دبیر سفارت ایران در اتریش منصوب شد.

قهرمان میرزا

پسر عبدالصمد میرزا عزالدوله ونوۀ محمدشاه قاجار.

www.adabestanekave.com